

ยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. 2560 – 2564

กรมประมงได้จัดทำยุทธศาสตร์กรมประมงมาแล้ว 2 ฉบับ คือ ยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. 2552 – 2555 และยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. 2556 – 2559 โดยกระบวนการจัดทำได้ดำเนินการตามหลักการจัดทำยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน นั่นคือ การวิเคราะห์สถานการณ์ภายนอก อันประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของโลก การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของประเทศไทย ซึ่งจะวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง และคาดการณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ยุทธศาสตร์จะต้องใช้ โดยคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ ๆ ได้แก่ สภาพสังคม เทคโนโลยี ภาวะเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง รวมทั้งกฎระเบียบและกฎหมายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ ต้องใช้ข้อมูลของปัจจัยภายในขององค์กร คือ กรมประมง มาวิเคราะห์ร่วมด้วย โดยใช้การวิเคราะห์ตามหลักการของ 7S McKinsey อันประกอบด้วย Structure Style Staff Strategy Skills System และ Shared Value ซึ่งเมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดมาแล้ว จะดำเนินการวิเคราะห์ SWOT โดยใช้จุดอ่อน จุดแข็งจากสถานการณ์และปัจจัยภายใน ใช้โอกาสและอุปสรรคจากสถานการณ์และปัจจัยภายนอก หลังจากนั้น จึงจัดทำกลยุทธ์และประเด็นยุทธศาสตร์ โดยกำหนดเป้าประสงค์ของกลยุทธ์และประเด็นยุทธศาสตร์ให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของหน่วยงาน

ในเอกสารฉบับนี้ คณะผู้จัดทำโดยกองนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาการประมงได้เรียบเรียงเนื้อหาไว้ตามลำดับ รวมทั้งการจัดทำแผนงานโครงการ เพื่อให้การดำเนินการมีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้ยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. 2560 – 2564 เป็นกรอบแนวทาง และเป็นทิศทางในการพัฒนาและบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การประมงที่ยั่งยืนต่อไป

ยุทธศาสตร์กรมประมง 5 ปี

(พ.ศ. 2560 – 2564)

กรมประมง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สารบัญ

	หน้า
การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ระดับโลก	1
การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ในประเทศ	2
สถานการณ์การประมงของประเทศไทย	3
การพัฒนาการประมงในช่วงเวลาที่ผ่านมา	5
ภารกิจของกรมประมงและความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ	7
การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์กรมประมง	29
ยุทธศาสตร์กรมประมง 5 ปี (พ.ศ.2560 – 2564)	33

การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ระดับโลก

1. เศรษฐกิจของโลกมีความผันผวนมากขึ้น

ประเทศไทยมีการพึ่งพาและเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศคู่ค้าที่สำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และจีน เป็นต้น เมื่อเศรษฐกิจโลกเปลี่ยนแปลงไป ย่อมส่งผลกระทบต่อการส่งออก – นำเข้าสินค้าและบริการ รวมถึงเศรษฐกิจในภาพรวมของไทยด้วย

2. กฎ กติกาด้านการค้าและการลงทุนของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป

1) **กฎ กติกาด้านการค้า** การปรับเปลี่ยนกฎระเบียบที่สำคัญด้านการค้าและการลงทุนของโลกทำให้ประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องปรับบทบาทและพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต โดยประเทศที่พัฒนาแล้วมีแนวโน้มการใช้นโยบายเศรษฐกิจหลายกรอบมาเป็นกฎและกติกการค้าระหว่างประเทศ เช่น พหุภาคี ภูมิภาค นิยม เป็นต้น ในปัจจุบันการขยายตัวของเสรีทางการค้าในระดับพหุภาคี (Multilateralism) และ ทวิภาคี (Bilateralism) ส่งผลให้การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศมีการแข่งขันรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากเศรษฐกิจและสังคมถูกหลอมรวมกลายเป็นหนึ่งเดียว ทำให้แรงงาน สินค้า และบริการ เทคโนโลยี และเงินทุน เคลื่อนย้ายข้ามประเทศได้คล่องตัวมากขึ้น หลายประเทศในโลกจึงพยายาม เจรจาเขตการค้าเสรีระหว่างกัน เพื่อลดกำแพงภาษีจัดอุปสรรคทางการค้า และสร้างรายได้เข้าประเทศจากการส่งออก อีกทั้งการเข้าสู่กลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนถือเป็นโอกาสของไทยในการขยายตลาด และการขยายฐานการผลิตผ่านการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียน

2) **มาตรการกีดกันทางการค้า** การนำประเด็นทางสังคมต่าง ๆ มากำหนดเป็นมาตรฐานทางการค้าระหว่างประเทศ และการผลักดันมาตรฐานใหม่ ๆ จากกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วให้เป็นมาตรฐานของโลก ยกตัวอย่าง เช่น การใช้มาตรการทางด้านสุขอนามัยและสิ่งแวดลอมที่เข้มงวด สหภาพยุโรปเน้นเรื่องระเบียบว่าด้วยความปลอดภัยของอาหาร (Food Safety) และกฎระเบียบเกี่ยวกับการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: IUU Fishing) เป็นต้น ดังนั้น เกษตรกรและผู้ประกอบการ จำเป็นต้องยกระดับการผลิตให้ได้มาตรฐานตามกฎหมาย ซึ่งมีแนวโน้มที่จะทวีความเข้มข้นขึ้น เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการส่งออกสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน

3. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยคุกคามทางธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงขึ้น

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัญหาที่มีความสำคัญระดับโลก อันมีสาเหตุมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจของนานาประเทศ โดยเฉพาะประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งเป็นตัวเร่งที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ ก๊าซเรือนกระจกและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วม โรคระบาด และความแปรปรวนของฤดูกาล ทำให้ผลผลิตลดลง

สำหรับประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าร่วมเป็นรัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC : United Nations Framework Convention on Climate Change) เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2537 และถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะ 30 ปีข้างหน้า มากเป็นอันดับที่ 14 จาก 170 ประเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าว การสร้างความสามารถในการปรับตัวของภาคการเกษตรจึงเป็นเรื่องสำคัญ และต้องเร่งดำเนินการโดยเฉพาะการวิจัยพัฒนา การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการใช้เทคโนโลยี เพื่อการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation technology) อีกทั้ง ยังต้องคำนึงถึงการสร้างดุลยภาพระหว่าง การเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อ พื้นที่การผลิตอย่างยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาาระบบเตือนภัยเพื่อลดความเสี่ยงหรือลดการสูญเสียผลผลิต

4. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสังคมยุคดิจิทัล

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทต่อเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น เช่น นานาเทคโนโลยี เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีเครื่องจักรกลหุ่นแรง และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นต้น สำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารช่วยในการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารระหว่างกันได้ทั่วโลก โดยผ่านระบบเครือข่ายและสื่ออิเล็กทรอนิกส์หลากหลายรูปแบบ เป็นโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การขับเคลื่อนภาคเกษตรของไทยให้เติบโตอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพในโลกยุคดิจิทัล โดยการพัฒนาองค์ความรู้ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารผนวกกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีการผลิตและการตลาดสมัยใหม่ ซึ่งจะช่วยยกระดับภาคเกษตรไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

5. แนวโน้มประชากรโลกเพิ่มขึ้น ทำให้ความต้องการบริโภคอาหารเพิ่มขึ้น

รายงานสหประชาชาติประเมินว่า จำนวนประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 9,100 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2593 โดยส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นของประชากรในประเทศกำลังพัฒนาแถบเอเชียและแอฟริกา ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความต้องการบริโภคอาหารและพลังงาน อาจก่อให้เกิดการขาดแคลนและแย่งชิงอาหารได้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านพื้นที่ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และเทคโนโลยีการผลิตที่มีจำกัด ทำให้ไม่สามารถเพิ่มผลผลิตได้ ประกอบกับสภาวะภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ผลผลิตได้รับความเสียหายและมีราคาสูงขึ้นในอนาคต

การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ในประเทศ

1. สถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจไทย เศรษฐกิจไทยในช่วงปี 2504 - 2558 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.1 สูงเป็นอันดับที่ 22 ของโลก ส่งผลให้รายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้น สามารถขยับฐานะการพัฒนาประเทศเป็นประเทศรายได้ปานกลางตอนบนในปี 2553 โครงสร้างเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่านจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้น ภาคการผลิตมีการส่งสมองค์ความรู้และปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตอย่างต่อเนื่อง

2. การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม อยู่ในลำดับต่ำและการบริหารจัดการงานวิจัยขาดการบูรณาการให้มีเอกภาพตั้งแต่ระดับนโยบาย การสนับสนุนทุนวิจัย และหน่วยวิจัยหลักทำให้อัตราการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยพัฒนา และนวัตกรรมของประเทศไม่ชัดเจน มีความซ้ำซ้อนและยังมีข้อจำกัดในการตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ เป็นผลให้การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศล่าช้า ไม่ทันต่อการพัฒนาเทคโนโลยีของโลก ตลอดจนมีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ในระดับต่ำ

3. สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฐานทรัพยากรธรรมชาติลดลงและเสื่อมโทรม เนื่องจากการใช้ประโยชน์เกินกว่าศักยภาพในการฟื้นตัวของระบบนิเวศ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำยังขาดกระบวนการมีส่วนร่วมและการวิเคราะห์ประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจก่อนดำเนินการอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกันการเข้าถึงและการจัดสรรการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติยังไม่เป็นธรรม ก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความขัดแย้ง และข้อพิพาทในระดับพื้นที่ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน นอกจากนี้ยังมีปัญหามลพิษที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและต้นทุนทางเศรษฐกิจ และก่อให้เกิดรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ไม่ยั่งยืน

4. ความร่วมมือระหว่างประเทศและความเชื่อมโยงเพื่อการพัฒนา การเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศมีความใกล้ชิดกันมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอนุภูมิภาค และภูมิภาคเอเชีย เป็น

เงื่อนไขสำคัญของประเทศไทยในการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า การคมนาคมขนส่ง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเทคโนโลยีและสารสนเทศ กับกลุ่มประเทศต่าง ๆ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

5. การบริหารจัดการภาครัฐยังอ่อนแอ ภาครัฐมีขนาดใหญ่และรายจ่ายประจำเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขาดระบบการทำงาน ที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายแบบบูรณาการกับหน่วยงานหรือภาคส่วนอื่น ๆ การให้บริการประชาชนยังต้องปรับปรุงให้ได้มาตรฐานสากล ขณะที่การทุจริตและประพฤติมิชอบได้ขยายไปในวงกว้างทั้งในภาครัฐ เอกชน และองค์กรเอกชน นอกจากนี้ กฎหมายหลายฉบับยังไม่ได้มาตรฐานสากล เนื่องจากล้าสมัยและกระบวนการตรากฎหมายยังมีจุดอ่อนหลายประการ ตลอดจนกระบวนการยุติธรรมยังขาดประสิทธิภาพและไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างเสมอภาค

6. ประเทศก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญ คือ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนจำนวนประชากรในวัยทำงาน และวัยเด็กลดลง เนื่องจากอัตราการเกิดและอัตราการตายของประชากรลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยจากการคาดการณ์ของสหประชาชาติ (United Nations) ว่า ในอีก 10 ปี และ 20 ปี ข้างหน้า ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็น 11.7 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2563 และ 15.8 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2573 (หรือเกือบ 1 ใน 4 ของประชากรทั้งประเทศ) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายในการพัฒนาภาคการประมง โดยเป็นโอกาสในการขยายการผลิตสินค้า โดยเฉพาะประเภทอาหารเพื่อสุขภาพ เช่น สัตว์น้ำมีโอกาสได้รับความนิยมในการบริโภคสูง และในขนาดเดียวกันสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นจะส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนด้านแรงงาน

สถานการณ์การประมงของประเทศไทย

การประมงของไทยมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยในปี 2557 มีสัดส่วนร้อยละ 8 ของ GDP ภาคการเกษตร มีผลผลิตรวม 2.56 ล้านตัน โดยเป็นผลผลิตจากการจับ 1.67 ล้านตัน (ร้อยละ 65) และจากการเพาะเลี้ยง 0.89 ล้านตัน (ร้อยละ 35) และมีมูลค่ารวม 145,414.10 ล้านบาท โดยมีมูลค่าจากการจับ 62,403.90 ล้านบาท (ร้อยละ 43) และมูลค่าจากการเพาะเลี้ยง 83,050.23 ล้านบาท (ร้อยละ 57)

การทำประมง

การทำประมงของไทยเริ่มพัฒนาตั้งแต่ปี 2503 โดยเริ่มใช้เครื่องมือประมงอวนลากที่ทันสมัย มีการขยายพื้นที่ทำการประมงห่างฝั่งออกไป และทำการประมงในทะเลหลวงอย่างเสรี ทำให้จับสัตว์น้ำได้เพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งในปี 2508 เริ่มออกไปทำการประมงในน่านน้ำของต่างประเทศ โดยการขออนุญาตเข้าไปทำการประมงในรูปแบบต่าง ๆ ต่อมาในปี 2520 ประเทศเพื่อนบ้านเริ่มประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (EEZ) ส่งผลให้พื้นที่ทำการประมงลดลง ในปี 2537 หลายประเทศเริ่มไม่อนุญาตให้เรือประมงต่างชาติเข้าไปในน่านน้ำบางประเทศ หากจะเข้าไปทำการประมงก็ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดอย่างเคร่งครัด ทำให้ผลผลิตจากการจับลดลงอย่างต่อเนื่อง และมีผลต่อเนื่องไปสู่การทำประมงโดยไม่ถูกกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU Fishing)

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เริ่มมีการพัฒนาหลังจากปี 2506 เป็นต้นมา มีการขยายการเลี้ยงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการประสบความสำเร็จในการผสมเทียมสัตว์น้ำหลายชนิด มูลค่าของผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในปี 2547 มีมูลค่า 68,598.74 ล้านบาท และในปี 2557 มีมูลค่า 83,050.23 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 14,451.49 ล้านบาท (ร้อยละ 21) โดยมีชนิดสัตว์น้ำที่สำคัญ ได้แก่ กุ้งทะเล หอยทะเล ปลานิล ปลาดุก ปลาช่อน และกุ้งก้ามกราม และนอกจากการเพาะเลี้ยงเพื่อการบริโภคแล้ว ยังมีการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามซึ่งเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย จำหน่ายทั้งภายในประเทศและส่งออก

อุตสาหกรรมประมง

อุตสาหกรรมประมง มีความสำคัญในด้านการเป็นแหล่งรายได้ของประเทศเป็นอย่างมาก โดยเป็นแหล่งอาหารโปรตีนสูงและเป็นภาคการผลิตที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูป ซึ่งมีกระบวนการผลิต การรักษาคุณภาพ มาตรฐานด้านอาหารและความปลอดภัยได้ดีที่สุดในอาเซียนและเป็นที่ยอมรับของทั่วโลก โดยสินค้าหลักในการส่งออก ได้แก่ อาหารทะเลกระป๋อง กุ้งสด กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ซึ่งการส่งออกสินค้าประมงแปรรูปสามารถนำรายได้เข้าประเทศปีละกว่าสองแสนล้านบาท แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจัยหลักในการผลิตของอุตสาหกรรมแปรรูป คือ วัตถุดิบและแรงงาน ซึ่งปัจจุบันวัตถุดิบสัตว์น้ำมีจำนวนลดลงทำให้วัตถุดิบในการผลิตขาดแคลน อีกทั้งจำนวนแรงงานในประเทศลดลงและอัตราค่าจ้างแรงงานไทยเพิ่มสูงขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมแปรรูปมีการขยายการผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้านเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในขณะที่ภายในประเทศยังคงต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าวเป็นหลัก

การค้าสินค้าประมง

การค้าสินค้าประมงของไทยในช่วงปี 2555 – 2558 มีมูลค่าลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่เพิ่มขึ้นในปี 2559 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 มูลค่าการค้าประมงของประมงไทย ปี 2555 – 2559

หน่วย: ล้านบาท

รายการ	2555	2556	2557	2558	2559
การนำเข้า	100,037.40	99,567.55	92,668.17	90,249.91	112,717.28
การส่งออก	264,449.20	227,722.05	228,284.28	208,155.45	220,997.07
มูลค่าการค้า	634,486.59	327,289.59	320,952.45	298,405.36	333,714.35
ดุลการค้า	164,411.80	128,154.50	135,616.11	117,905.55	108,279.79

การส่งออกสินค้าประมงของไทย มีตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป กลุ่มอาเซียน โดยมีสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกในปี 2559 ร้อยละ 22.71 ,19.91,8.94 และ 8.79 ตามลำดับ พิจารณาจากกลุ่มสินค้าส่งออกที่สำคัญ มีดังนี้

1. กุ้งเป็นสินค้าที่ทำรายได้มากที่สุดมีมูลค่า 69,783 ล้านบาท ซึ่งมีสัดส่วนการส่งออกไปสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นมากที่สุด
2. ทูน่ากระป๋อง มีมูลค่า 68,532 ล้านบาท โดยส่งออกไปยังกลุ่มตะวันออกกลาง สหรัฐอเมริกา และกลุ่มแอฟริกา มากที่สุด
3. หมึกสดแช่เย็นแช่แข็ง มีมูลค่า 10,003.58 ล้านบาท โดยส่งออกไปยังสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ มากที่สุด

การนำเข้าสินค้าประมงในปี 2559 ไทยมีการนำเข้าจากประเทศที่สำคัญได้แก่ กลุ่มอาเซียน จีน ไต้หวัน และสหรัฐอเมริกา โดยมีสัดส่วนของมูลค่าการนำเข้า ร้อยละ 20.77,15.00,7.76 และ6.40 ตามลำดับ พิจารณาจากกลุ่มสินค้าสัตว์น้ำนำเข้าที่สำคัญ มีดังนี้

1. ทูน่าสดแช่แข็ง เป็นสินค้าที่มีการนำเข้ามากที่สุด มีมูลค่า 40,034 ล้านบาท โดยชนิดที่มีการนำเข้า ได้แก่ Skipjack tuna , Yellowfin tuna ,Albacore tuna ซึ่งส่วนใหญ่นำเข้าจากไต้หวัน เกาหลีใต้ และปาปัวนิวกินี

2. ปลาสดแช่เย็นแช่แข็ง มีมูลค่า 29,225 ล้านบาท โดยชนิดที่มีการนำเข้า ได้แก่ ปลาแมคเคอเรล ปลาซาดีน ปลาทะเลอื่นๆ และปลาแซลมอน ซึ่งประเทศไทยมีการนำเข้าที่สำคัญเมื่อพิจารณาจากมูลค่า ได้แก่ นอร์เวย์ (ปลาแซลมอนและปลาแมคเคอเรล) รองลงมา คือ อินเดีย (ปลาทู) และจีน (ปลาแมคเคอเรล และปลาซาดีน)

3. หมักสดแช่เย็นแช่แข็ง มีมูลค่า 11,052 ล้านบาท โดยมีการนำเข้าจากประเทศจีนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อินเดีย อินโดนีเซีย

การพัฒนาการประมงในช่วงเวลาที่ผ่านมา

การพัฒนาการประมงในแต่ละช่วงเวลาก็ใช้กรอบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรอบในการอธิบายถึงเป้าหมายและผลของการพัฒนาในแต่ละช่วง ดังนี้

1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - พ.ศ. 2509)

เป้าหมายมุ่งบำรุงรักษาและสร้างแหล่งผลิตด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เพื่อให้มีปริมาณสัตว์น้ำทั้งสิ้นในปี 2509 รวม 0.4 ล้านตัน

ผลจากการพัฒนาการประมงจึงทำให้เมื่อสิ้นปี 2509 มีผลผลิต 0.72 ล้านตัน โดยเป็นผลการจับจากทะเลจำนวน 0.635 ล้านตัน และจากน้ำจืดจำนวน 0.085 ล้านตัน ซึ่งเกินเป้าหมายร้อยละ 80

2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510 - พ.ศ. 2514)

เป้าหมายมุ่งเน้นการพัฒนาประมงทะเลเพื่อการบริโภคภายในประเทศและส่งออก ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและน้ำกร่อย การอนุรักษ์ รวมทั้งอุตสาหกรรมแปรรูป โดยในปี 2514 เพิ่มปริมาณผลผลิตให้ได้เป็น 0.85 ล้านตัน

ผลผลิตจากการพัฒนาเมื่อสิ้นสุดแผนมีปริมาณผลผลิต 1.60 ล้านตัน มูลค่า 5,528.1 ล้านบาท โดยเป็นการจับจากทะเลจำนวน 1.47 ล้านตัน และจากน้ำจืดจำนวน 0.13 ล้านตัน ซึ่งเกินเป้าหมายร้อยละ 85

3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - พ.ศ. 2519)

เป้าหมายมุ่งเน้นขยายศักยภาพการผลิต เพิ่มและสร้างสมดุลรายได้โดยรักษาระดับการจับสัตว์น้ำโดยวิธีอนุรักษ์ เพิ่มการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและชายฝั่ง ส่งเสริมการประมงน้ำลึก ยกกระดับมาตรฐานการครองชีพชาวประมง

ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำทั้งหมดในปี 2519 มีปริมาณสัตว์น้ำรวมทั้งสิ้น 1.73 ล้านตัน มูลค่า 8,458.3 ล้านบาท เป็นการจับจากธรรมชาติ จำนวน 1.69 ล้านตัน และจากการเพาะเลี้ยง จำนวน 0.032 ล้านตัน

4) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - พ.ศ. 2524)

เป้าหมายมุ่งการเร่งรัดส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและชายฝั่ง เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรและพัฒนาประมงน้ำจืดและทะเลเพื่อเพิ่มผลผลิต สามารถใช้ประโยชน์ได้สูงสุด พัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำเพื่อใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากที่สุด ส่งเสริมการผลิตให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชน

ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำทั้งหมดในปี 2524 มีปริมาณสัตว์น้ำรวมทั้งสิ้น 1.989 ล้านตัน มูลค่า 17,133.9 ล้านบาท เป็นการจับจากธรรมชาติ จำนวน 1.873 ล้านตัน และจากการเพาะเลี้ยง จำนวน 0.115 ล้านตัน

5) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - พ.ศ. 2529)

เป้าหมายการปรับโครงสร้างการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตที่ได้ในอัตราสูงควบคู่ไปกับเพิ่มประสิทธิภาพการใช้แหล่งประมง เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ส่งเสริมนโยบายพัฒนาชนบท

ของประเทศ มุ่งเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำ กระจายรายได้อย่างทั่วถึง พัฒนาประมงทะเลพื้นบ้าน วิธีการทำการประมง แหล่งจับสัตว์น้ำ ส่งเสริมพัฒนาอาชีพประมงเพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมให้ดีขึ้น

ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำทั้งหมดในปี 2529 มีปริมาณสัตว์น้ำรวมทั้งสิ้น 2.536 ล้านตัน มูลค่า 22,882.3 ล้านบาท เป็นการจับจากธรรมชาติ จำนวน 2.407 ล้านตัน และจากการเพาะเลี้ยง จำนวน 0.128 ล้านตัน

6) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - พ.ศ. 2534)

เป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญด้านการประมงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจัดอยู่ในอันดับหนึ่งในสิบประเทศแรกของโลกที่มีผลผลิตทางการประมงสูง

ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำทั้งหมดในปี 2534 ปริมาณสัตว์น้ำรวมทั้งสิ้น 2.967 ล้านตัน มูลค่า 53,025.8 ล้านบาท เป็นการจับจากธรรมชาติ จำนวน 2.614 ล้านตัน และจากการเพาะเลี้ยง จำนวน 0.353 ล้านตัน

7) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - พ.ศ. 2539)

เป้าหมายในการดำเนินการด้านนโยบายประมงแห่งชาติ ประกอบด้วย 4 ด้านคือ

1) นโยบายการประมงในน่านน้ำไทยครอบคลุมการทำการประมงในแหล่งน้ำทะเลและน้ำจืดมีเป้าหมายการรักษาระดับการผลิตที่ไม่ต่ำกว่าปีละ 1.7 ล้านตัน

2) นโยบายการประมงนอกน่านน้ำไทยเพื่อพัฒนาและขยายแหล่งทำการประมงให้มั่นคง การทำการประมงร่วมอย่างถูกต้องและปลอดภัย โดยทำการผลิตได้ไม่ต่ำกว่าปีละ 1.8 ล้านตัน

3) นโยบายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ และเพื่อการส่งออก มีเป้าหมายการผลิต 0.55 ล้านตันต่อปี

4) นโยบายอุตสาหกรรมสัตว์น้ำเพื่อแก้ปัญหาด้านการตลาดและส่งเสริมการส่งออก เพิ่มคุณภาพการผลิตให้ได้มาตรฐานตามความต้องการ ผลิตเพื่อส่งออกไม่ต่ำกว่าปีละ 1 ล้านตัน มูลค่าไม่ต่ำกว่าปีละ 75,000 ล้านบาท

ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำทั้งหมดในปี 2539 ปริมาณสัตว์น้ำรวมทั้งสิ้น 3.549 ล้านตัน มูลค่า 100,625.8 ล้านบาท เป็นการจับจากธรรมชาติ จำนวน 2.994 ล้านตัน และจากการเพาะเลี้ยง จำนวน 0.554 ล้านตัน

8) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2544)

เป้าหมายให้มีการใช้ประโยชน์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์และควบคุมดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน

ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำทั้งหมดในปี 2544 ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำทั้งหมด 3.648 ล้านตัน มูลค่า 138,619 ล้านบาท เป็นการจับจากธรรมชาติ จำนวน 2.834 ล้านตัน และจากการเพาะเลี้ยง จำนวน 0.814 ล้านตัน

9) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549)

เป้าหมายการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ฟื้นฟู จัดทำแผนหลักฟื้นฟูชายฝั่งและทะเลไทยให้คืนความอุดมสมบูรณ์ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำทั้งหมดในปี 2549 ปริมาณสัตว์น้ำรวมทั้งสิ้น 4.053 ล้านตัน มูลค่า 146,967 ล้านบาท เป็นการจับจากธรรมชาติ จำนวน 2.698 ล้านตัน และจากการเพาะเลี้ยง จำนวน 1.354 ล้านตัน

10) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2554)

เป้าหมายการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วมเพื่อวางรากฐานทางเศรษฐกิจให้มั่นคง ปรับปรุงคุณภาพชีวิต พื้นฟูระบบนิเวศ ใช้และรักษาทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อมอย่างรับผิดชอบและยั่งยืน ส่งเสริมและพัฒนาการประมงนอกน่านน้ำไทย

ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำทั้งหมดในปี 2554 ปริมาณสัตว์น้ำรวมทั้งสิ้น 3.036 ล้านตัน มูลค่า 162,738.1 ล้านบาท เป็นการจับจากธรรมชาติ จำนวน 1.835 ล้านตัน และจากการเพาะเลี้ยง จำนวน 1.201 ล้านตัน

11) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - พ.ศ. 2559)

เป้าหมายเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งการเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ การวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล พื้นฟูแนวปะการัง ส่งเสริมการจัดการพื้นที่ชายฝั่งโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำทั้งหมดในปี 2559 คาดว่าจะมีปริมาณสัตว์น้ำรวม 2.647 ล้านตัน มูลค่า 146,870.71 ล้านบาท เป็นการจับจากธรรมชาติ จำนวน 1.738 ล้านตันและจากการเพาะเลี้ยง จำนวน 0.908 ล้านตัน

ภารกิจของกรมประมงและความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ

ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2550 – 2562 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้ประเทศไทยเป็นครัวโลก ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศไทยไว้ว่า พัฒนา มั่งคั่ง ยั่งยืน กรมประมงจึงได้ปรับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์กรมประมงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน มีความมั่นคงทางอาหาร กรมประมงได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. การแก้ไขกฎหมายประมง

การออกพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2558 และมีผลบังคับใช้วันที่ 14 พฤศจิกายน 2558 และพระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ 2) ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2560 และมีผลบังคับใช้วันที่ 29 มิถุนายน 2560 เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ จัดระเบียบการทำการประมงในประเทศไทยและนอกน่านน้ำทั่วไป เพื่อป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในสถานะที่เป็นแหล่งอาหารของมนุษยชาติอย่างยั่งยืน และรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่ในสภาพที่เหมาะสมตามแนวทาง กฎเกณฑ์ และมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับนับถือในนานาประเทศ กำกับดูแลการบริหารจัดการด้านการประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำอยู่ในภาวะที่เหมาะสมและสามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน โดยใช้หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุด

2. การปรับโครงสร้างกรมประมง

ดำเนินการปรับโครงสร้างกรมประมงให้สอดคล้องกับสถานการณ์และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน รวมถึงภารกิจใหม่ซึ่งไม่เคยกำหนดไว้ก่อนใน พระราชบัญญัติประมง พ.ศ. 2490 โดยมีการปรับโครงสร้างส่วนราชการกรมประมงใหม่ในเดือนตุลาคม 2559 มีการแบ่งโครงสร้างออกเป็น 4 Cluster ดังนี้

1. กลุ่มนโยบายและการบริหาร มีหน้าที่ปฏิบัติงานสนับสนุนกลุ่มภารกิจหลัก 3 กลุ่ม ประกอบด้วยภารกิจด้านนโยบาย แผนงาน กฎหมาย การเงิน การคลัง บุคลากร รวมถึงการประสานงานด้านต่างประเทศ

2. กลุ่มวิจัยและการพัฒนาการเพาะเลี้ยง มีหน้าที่ในการกำหนดแผนงานโครงการพัฒนาสายงานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทั้งน้ำจืดและชายฝั่ง โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ในการเพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนผลผลิต โดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น พื้นที่ที่เหมาะสม เกษตรกรและความต้องการของตลาด ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

3. กลุ่มบริหารจัดการทรัพยากรประมง มีหน้าที่ในการกำหนดแผนงานและดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดและประมงทะเล ให้มีความสมดุลไม่ขัดต่อกฎหมาย ตลอดจนกฎระเบียบของนานาประเทศ

4. กลุ่มพัฒนาอุตสาหกรรมประมงและตรวจสอบย้อนกลับ มีหน้าที่พัฒนาเทคโนโลยี พัฒนาระบบในการพัฒนาผลผลิตประมง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตรงตามความต้องการของตลาดและเป็นไปตามกฎระเบียบของ

นานาชาติ และมีความปลอดภัยด้านอาหารตามที่กำหนด โดยจะต้องมีการประสานสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานใน Cluster การเพาะเลี้ยง และการบริหารจัดการทรัพยากรประมง

ภารกิจตามกฎหมาย

กรมประมง มีภารกิจเกี่ยวกับการศึกษา วิจัย และพัฒนาด้านการประมง เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ ควบคุมการประมง การผลิตสัตว์น้ำ และสินค้าประมงที่มีมาตรฐานถูกสุขอนามัยให้มีปริมาณเพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศและสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ตลอดจนป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรประมงและสัตว์น้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน โดยให้อำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการประมง กฎหมายว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย กฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบกิจการแพปลา กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(2) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาการเพาะเลี้ยง การปรับปรุงพันธุ์ การผลิต การขยายพันธุ์สัตว์น้ำ สัตว์น้ำสวยงาม พันธุ์ไม้ น้ำ อาหารสัตว์น้ำ สุขภาพสัตว์น้ำ และวิชาการด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง

(3) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และสำรวจด้านทรัพยากรสัตว์น้ำ แหล่งทำการประมง เครื่องมือทำการประมง และระบบนิเวศทั้งในและนอกลำน้ำไทย รวมทั้งรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำ ให้อยู่ในระดับที่สามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน

(4) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับการเก็บรักษาสัตว์น้ำ การแปรรูปสัตว์น้ำ การเก็บรักษาผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ เทคโนโลยีการบรรจุ เทคโนโลยีชีวภาพ และนวัตกรรมอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ

(5) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาระบบคุณภาพและความปลอดภัย ตลอดจนกำกับดูแลสินค้าประมงให้ได้มาตรฐานตลอดสายการผลิตจนถึงผู้บริโภค

(6) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการด้านการประมง การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ กำหนดมาตรการในการทำการประมงและการใช้ประโยชน์จากสัตว์น้ำควบคุม ป้องกัน และปราบปราม การทำการประมงและการค้าสัตว์น้ำให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมทั้งป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงโดย ไม่ชอบด้วยกฎหมายทั้งในและนอกลำน้ำไทย

(7) พัฒนาระบบการควบคุม เฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบการทำการประมง ตลอดจนระบบสืบค้นที่มีประสิทธิภาพ ให้สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ ตลอดสายการผลิตจนถึงผู้บริโภค

(8) ศึกษา วิจัย พัฒนา และส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการประมง และการพัฒนาธุรกิจด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำการประมง การแปรรูปสัตว์น้ำ และอาชีพที่เกี่ยวข้องให้มีความมั่นคงและมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ

(9) ดำเนินการเกี่ยวกับพันธกรณีและความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำด้านวิชาการ การค้า การลงทุน และกิจการอื่น ๆ ด้านการประมงที่เกี่ยวข้อง

(10) ศึกษา พัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับระบบงานสารสนเทศ ภูมิสารสนเทศและเครือข่ายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การจัดเก็บและใช้ประโยชน์ข้อมูล ตลอดจนการให้บริการสารสนเทศ

(11) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมประมงหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ความสอดคล้องกับนโยบาย กฎระเบียบ มาตรการต่าง ๆ

ภารกิจของกรมประมงที่มุ่งเน้นในเรื่องการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ การควบคุมการทำประมงให้ทำการประมงโดยมิชอบด้วยกฎหมาย การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ รวมทั้งการผลิตสินค้าประมงที่มีมาตรฐาน การพัฒนาด้านสุขอนามัย เพื่อการบริโภคภายในประเทศและส่งออกไปยังตลาดโลก สนับสนุนนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของชาติที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับกฎระเบียบ/ มาตรการ/ แนวทางปฏิบัติระหว่างประเทศ หรือเป้าหมายสากลที่ทั่วโลกเห็นพ้องและยอมรับร่วมกัน ดังนั้น ยุทธศาสตร์กรมประมง 5 ปี ซึ่งเป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนภารกิจของกรมประมงมีการกำหนดแนวทางที่สอดคล้อง ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์และนโยบายของประเทศ

- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)
- ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)
- แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12 (2560-2564)
- นโยบายและโครงการสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- แผนการบริหารจัดการประมงทะเลของประเทศไทย นโยบายแห่งชาติด้านการจัดการประมงทะเล พ.ศ. 2558 – 2562
- แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม พ.ศ. 2558 – 2562 Thailand National Plan of Action to Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing 2015 - 2019 (Thailand NPOA - IUU 2015 - 2019)

2. มาตรการ แนวทางปฏิบัติสากลด้านการประมง

- เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนปี 2559 - 2573 (Sustainable Development Goal: SDGs)
- อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (United Nations Convention on the Law of the Sea 1982: UNCLOS)
- จรรยาบรรณในการทำการประมงอย่างรับผิดชอบ (FAO Code of Conduct for Responsible Fisheries: CCRF)
- แผนปฏิบัติการสากลด้านการประมง ของ FAO
- ความตกลงว่าด้วยการปฏิบัติตามบทบัญญัติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ฉบับลงวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2525 เกี่ยวกับการอนุรักษ์และจัดการประชากรของสัตว์น้ำชนิดพันธุ์ที่ข้ามเขตและอพยพย้ายถิ่นอยู่เสมอ พ.ศ. 2538 (Agreement for the Implementation of the Provision of the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982 Relating to the Conservation and Management of Straddling Fish Stocks and Highly Migratory Fish Stocks : UNFSA)
- มาตรการที่กำหนดขึ้นโดยองค์การระหว่างประเทศในระดับโลกและในระดับภูมิภาค (ASEAN, RPOA-IUU) องค์กรบริหารจัดการประมงในระดับภูมิภาค (Regional Fisheries Management Organizations : RFMO) ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น IOTC, WCPFC และ SIOFA

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)

โดยยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดย

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศในทุกระดับในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและความยั่งยืนจน เข้าสู่ประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุข

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญรายได้และคุณภาพชีวิตของ ประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตที่อยู่บนหลักการใช้ การรักษาและการฟื้นฟู ฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ 6 ด้าน คือ

1. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

มีเป้าหมายทั้งในการสร้างเสถียรภาพภายในประเทศและช่วยลดและป้องกันภัยคุกคามจากภายนอก รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในกลุ่มประเทศอาเซียนและประชาคมโลกที่มีต่อประเทศไทย

2. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งจำเป็นต้องยกระดับผลิตภาพการผลิตและการใช้นวัตกรรมในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งในสาขาอุตสาหกรรม เกษตรและบริการ การสร้างความมั่นคงและปลอดภัยด้านอาหาร การเพิ่มขีดความสามารถทางการค้าและการเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งการพัฒนาฐานเศรษฐกิจแห่งอนาคต ทั้งนี้ภายใต้กรอบการปฏิรูปและพัฒนาปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ทุกด้าน อันได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม การพัฒนาทุนมนุษย์ และการบริหารจัดการทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศมีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีความเป็นสากล มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีคุณธรรม จริยธรรม รู้คุณค่าความเป็นไทย มีครอบครัวที่มั่นคง

4. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

เพื่อเร่งกระจายโอกาสการพัฒนาและสร้างความมั่นคงให้ทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำไปสู่สังคมที่เสมอภาคและเป็นธรรม

5. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เพื่อเร่งอนุรักษ์ฟื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และมีความมั่นคงด้านน้ำ รวมทั้งมีความสามารถในการป้องกันผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติธรรมชาติ และพัฒนามุ่งสู่การเป็นสังคมสีเขียว

6. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ

เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ มีสมรรถนะสูง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลกระจายบทบาทภารกิจไปสู่ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม มีธรรมาภิบาล

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้นำวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติมาเป็นวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และนำยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้ง 6 ด้านที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติมาเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งประกอบด้วย 10 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย
- ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
- ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม
- ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
- ยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

โดยมียุทธศาสตร์ที่มีความเชื่อมโยงกับภารกิจกรมประมงอยู่ 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

1. สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิต
- 2) วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปใหม่ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและความหลากหลายของสินค้า
- 3) พัฒนารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อปรับระบบการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

2. ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) พัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล
- 2) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้คุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยและการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ
- 3) ขับเคลื่อนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง

3. เสริมสร้างขีดความสามารถการผลิตในห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตร โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) เสริมสร้างศักยภาพของสถาบันเกษตรกรและการรวมกลุ่ม
- 2) ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพืช ปศุสัตว์ และการทำประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด
- 3) วิจัยพัฒนาและใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรสมัยใหม่ในกระบวนการผลิต
- 4) สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร และการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพ เพื่อต่อยอดองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง
- 5) บริหารจัดการผลผลิตอย่างเป็นระบบครบวงจร

- 6) พัฒนากลไกจัดการความเสี่ยงที่กระทบต่อสินค้าเกษตร
- 7) สร้างความร่วมมือด้านการเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน

4. ส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการเกษตร
- 2) ส่งเสริมขยายผลและพัฒนาการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน
- 3) ควบคุมการใช้สารเคมีการเกษตรที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

5. พัฒนาปัจจัยสนับสนุนในการบริหารจัดการภาคเกษตรและสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยให้ความสำคัญกับ

- 1) พัฒนาระบบข้อมูลด้านอุปสงค์และอุปทานด้านการเกษตร
- 2) สร้างบุคลากรด้านการเกษตร
- 3) ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรให้ทันสมัย

แผนงานและโครงการสำคัญของยุทธศาสตร์นี้ที่เกี่ยวข้องกับกรมประมง

1. การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันสินค้าเกษตร
2. โครงการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร
3. การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม
4. การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
5. การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์
6. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
7. ธนาคารพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์
8. การป้องกันการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และพัฒนาระบบการทำประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

1. การรักษาพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างความสมดุลของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเป็นธรรม ใช้ประโยชน์จากทุนธรรมชาติโดยคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม รวมทั้งผลักดันแนวทางการประเมินมูลค่าของระบบนิเวศ และการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์เพื่อใช้ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1) อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ปกป้องและอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรม อนุรักษ์พันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนธนาคารพันธุกรรมที่มีการดำเนินการอยู่แล้วอย่างเป็นระบบ ทั้งพืช สัตว์ และจุลินทรีย์

2) ปกป้องทรัพยากรทางทะเลและปกป้องการกัดเซาะชายฝั่ง พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนระยะยาว ลดความขัดแย้งเชิงนโยบายระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การท่องเที่ยว การประมง และวิถีชีวิตของชุมชน กำหนดมาตรการควบคุมการจับสัตว์น้ำ ห้ามการจับสัตว์น้ำวัยอ่อน ควบคุมเครื่องมือทำประมงที่ผิดกฎหมาย คุ้มครองประมงพื้นบ้าน

2. ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แนวคิดตลอดวัฏจักรชีวิต

1) ส่งเสริมการผลิตและการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้มาตรการทางการเงินและการคลัง เพื่อสนับสนุนกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานการลดมลพิษ และการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2) สนับสนุนการผลิตภาคการเกษตรไปสู่เกษตรกรรมที่ยั่งยืน โดยสนับสนุนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตจากพืชเชิงเดี่ยวไปสู่เกษตรกรรมยั่งยืน อาทิ เกษตรธรรมชาติ เกษตรผสมผสานเกษตรอินทรีย์วนเกษตร และเกษตรทฤษฎีใหม่ สนับสนุนการพัฒนาปุ๋ยอินทรีย์ การใช้วัสดุอินทรีย์และการใช้ผลิตภัณฑ์ชีวภาพทดแทนการใช้สารเคมีการเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

1. ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน บทบาท ภารกิจ และคุณภาพบุคลากรภาครัฐ ให้มีความโปร่งใส ทันสมัย คล่องตัว มีขนาดที่เหมาะสม เกิดความคุ้มค่า
2. ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร Smart Farmer, Smart Group, Smart Enterprise
2. เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกร
3. บริหารจัดการแรงงานภาคเกษตรและเทคโนโลยีเพื่อทดแทนแรงงานอย่างเป็นระบบรองรับสังคมเกษตรสูงอายุ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพมาตรฐานสินค้าสู่มาตรฐานระดับสากล โดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความรู้แบบองค์รวม
2. ส่งเสริมการเกษตรตลอดโซ่อุปทานสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและมูลค่าสูง มุ่งสู่การเป็นฟาร์มอัจฉริยะ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนเกษตร 4.0 ภายใต้ Thailand 4.0
2. บริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเกษตร ให้เกษตรกรเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง
3. พัฒนางานวิจัยและสารสนเทศให้ไปสู่เชิงพาณิชย์ ประชาสัมพันธ์และเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลในระดับโลก

ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับ SDGs (Sustainable Development Goals)
2. ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตรให้มีความสมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. พัฒนาบุคลากรและนักวิจัยให้เป็น Smart officers และ Smart researchers
2. เชื่อมโยงและบูรณาการการทำงานของหน่วยงานทุกภาคส่วน โดยกลไกประชารัฐ และปรับระบบบริหารงานให้ทันสมัย
3. ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายด้านการเกษตรเพื่อรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลง

แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12 (2560 - 2564)

ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ 23 แนวทาง

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกร
3. ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนให้เห็นผลในทางปฏิบัติ
4. พัฒนาองค์ความรู้ของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ
5. สร้างความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานรองรับความต้องการของตลาด
2. ส่งเสริมการบริหารจัดการโซ่อุปทานสินค้าเกษตร
3. เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร
4. จัดตั้งศูนย์กลางและพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร
5. เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน
6. สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน
7. สนับสนุนการจัดการความเสี่ยงที่จะกระทบต่อพืชผลทางการเกษตร
8. ส่งเสริมการค้าชายแดน การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ และความร่วมมือระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตร
2. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศการเกษตรและเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ
3. ส่งเสริมการนำงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร
2. ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
3. บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
4. บริหารจัดการพื้นที่ทำกินทางการเกษตร
5. สร้างภูมิคุ้มกันการเกษตรต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. พัฒนาบุคลากรการเกษตรภาครัฐ ปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการ และกระบวนการทำงาน
2. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

นโยบายและโครงการสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีนโยบายมุ่งเน้นให้ยกระดับสินค้าเกษตรสู่ความมั่นคง โดยพล.อ.ฉัตรชัย สาริกัลยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้อธิบายเปรียบเทียบการพัฒนาการเกษตรของไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจโดยง่ายว่า หมายถึง “การพัฒนาใช้พื้นที่เกษตรกรรม 149 ล้านไร่ ที่มีจำกัด เพื่อให้เกษตรกร มีรายได้เพิ่มขึ้น หนี้สินลดลง มีฐานะทางสังคมและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น” เปรียบเทียบเหมือนยก กระดาศ A4

แนวคิด “การยกกระดาศ A4” ได้กำหนดเป้าหมายปลายทาง คือ ต้องการยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร ให้ดีขึ้น และมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการวางแผนจากปลายทางมายังจุดเริ่มต้นว่า จะต้องทำอะไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ดังกล่าว นั่นคือจะต้องทำให้สินค้าเกษตรมีคุณภาพ ลดต้นทุนให้ได้ 20% และเพิ่มผลผลิต 20% โดยมีโครงการ ตามนโยบายที่สำคัญ 10 เรื่อง ดังนี้

1. โครงการส่งเสริมเกษตรกรเชิงรุกด้านการประมง (Zoning by Agri – Map)
2. โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่
3. โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 882 ศูนย์
4. โครงการเกษตรอินทรีย์
5. โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน
6. โครงการธนาคารผลผลิตเกษตรด้านการประมง
7. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
8. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่ผู้ยากไร้ในเขตพื้นที่ สปก.
9. โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)
10. โครงการ Smart Officer

นโยบายกระดาศ A4 ดังกล่าว นำเสนอความคิด โดยมีแนวทาง/หลักการโครงการ คือ

1. เกษตรกรเป็นผู้เรียนรู้ และปรับปรุงการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด โดยการนำนวัตกรรม เทคโนโลยี ช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ มีกระบวนการแปรรูปเพิ่มมูลค่าผลผลิต ผ่านมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับของสากลเพื่อยกระดับสินค้า

2. ภาครัฐเป็นหน่วยสนับสนุนข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจ พัฒนา/ส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร ตลอดจนการให้ความรู้ในการผลิต การพัฒนาระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการเก็บรักษาคุณภาพ การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า การบรรจุภัณฑ์และการตลาด โดยผ่านทางความร่วมมือของเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร มีการบูรณาการภารกิจตามหน้าที่ของส่วนราชการภายใต้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เข้าด้วยกัน ตั้งแต่กระบวนการคิด วิเคราะห์ จัดทำแผน ไปจนถึงการดำเนินการส่งเสริมโครงการต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกันและกัน ซึ่งเมื่อมีการดำเนินการถึงกระบวนการสุดท้ายในแต่ละโครงการ จะบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการเกษตรให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

**แผนการบริหารจัดการประมงทะเลของประเทศไทย นโยบายแห่งชาติด้านการจัดการประมงทะเล
พ.ศ. 2558 – 2562**

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบแผนการบริหารจัดการประมงทะเลของประเทศไทย นโยบายแห่งชาติด้านการจัดการประมงทะเล พ.ศ. 2558 – 2562 เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 โดยแผนดังกล่าวได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สำคัญที่ต้องดำเนินการ ดังนี้

- วัตถุประสงค์ที่ 1 :** การลดศักยภาพในการทำประมงและการลงแรงประมง
- เป้าหมาย :** ลดศักยภาพในการทำประมงและการลงแรงประมงภายใน 3 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรือประมงพาณิชย์ สำหรับปลาหน้าดิน ร้อยละ 40 ในอ่าวไทย และร้อยละ 10 ในทะเลอันดามัน สำหรับปลาผิวน้ำ ร้อยละ 30 ในอ่าวไทย และร้อยละ 20 ในทะเลอันดามัน
- วัตถุประสงค์ที่ 2 :** การฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำโดยปะการังเทียมและการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ
- เป้าหมาย :** เพิ่มจำนวนปะการังเทียมอย่างน้อย 10 แห่งต่อปี และเพิ่มโครงการฟื้นฟูทรัพยากรโดยชุมชนจำนวน 10 โครงการ/ปี
- วัตถุประสงค์ที่ 3 :** การลดการทำประมง IUU โดยใช้มาตรการติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังที่มีประสิทธิภาพ
- เป้าหมาย :** ลดระดับการทำประมง IUU ให้ได้ถึงระดับที่สามารถควบคุมได้โดยมาตรการ MCS แบบปกติ
- วัตถุประสงค์ที่ 4 :** การลดการจับลูกสัตว์น้ำชนิดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ
- เป้าหมาย :** ลดสัดส่วนการจับสัตว์น้ำขนาดเล็กโดยให้เหลือร้อยละ 50 ของปริมาณการจับในปัจจุบันภายใน 5 ปี
- วัตถุประสงค์ที่ 5 :** การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวประมงพื้นบ้านและพาณิชย์
- เป้าหมาย :** ลดเหตุการณ์ความขัดแย้งให้ลงไปสู่ระดับที่สามารถจัดการได้ภายในจังหวัด
- วัตถุประสงค์ที่ 6 :** การฟื้นฟูและรักษาแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ
- เป้าหมาย :** เพิ่มพื้นที่ป่าชายเลน 4,000 ไร่ ภายในปี 2562 (1 เฮกตาร์ = 6.25 ไร่)
เพิ่มพื้นที่ปะการังร้อยละ 4 และพื้นที่หญ้าทะเลร้อยละ 4 ภายใต้การจัดการที่มีประสิทธิภาพภายใน ปี 2562
- วัตถุประสงค์ที่ 7 :** การปรับปรุงข้อมูลและสารสนเทศด้านการประมง
- เป้าหมาย :** ปรับปรุงระบบการรวบรวมข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศไปสู่ระดับที่สามารถนำไปใช้ได้ง่าย เพื่อช่วยในการติดตามการดำเนินงานของแผนการบริหารจัดการประมงทะเลภายในเวลา 2 ปี
- วัตถุประสงค์ที่ 8 :** การเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการประมง
- เป้าหมาย :** ความสามารถในการจัดการการประมงที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภายในระยะเวลา 5 ปี

**แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการ
รายงาน และไร้การควบคุม พ.ศ. 2558 – 2562 Thailand National Plan of Action to Prevent,
Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing 2015 - 2019 (Thailand
NPOA - IUU 2015 - 2019)**

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม พ.ศ. 2558 – 2562 เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 โดยมีแนวนโยบายและการดำเนินการเพื่อการแก้ไขปัญหา IUU Fishing ดังนี้

ประเทศไทยตระหนักว่าการทำการประมง IUU เป็นปัญหาสำคัญทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับชาติ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาซึ่งชุมชนประมงชายฝั่งต้องพึ่งพาการทำประมงเพื่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนของตน โดยเหตุนี้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุมของประเทศไทย (NPOA - IUU) จึงได้แสดงให้เห็นถึงนโยบายและข้อผูกพันของประเทศไทยอย่างเป็นทางการต่อความพยายามร่วมกันของโลก เพื่อป้องกัน ยับยั้งและจัดการทำการประมง IUU โดย NPOA - IUU ได้ถูกจัดทำขึ้นตามหลักการและบทบัญญัติของแผนปฏิบัติการสากลว่าด้วยการป้องกัน ยับยั้งและจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุมของ FAO (IPOA - IUU) ซึ่งสะท้อนถึงแผนปฏิบัติการสากลในระดับภูมิภาค (RPOA) ในการส่งเสริมการปฏิบัติการทำการประมงอย่างรับผิดชอบ ซึ่งรวมทั้งการจัดการทำการประมง IUU ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้แผนปฏิบัติการระดับชาติของประเทศไทยได้ระบุและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาข้อกังวลเกี่ยวกับการทำการประมง IUU ของประเทศไทยอีกด้วย

โครงสร้างของ NPOA - IUU ของประเทศไทย จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของ IPOA - IUU ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ โดย NPOA - IUU ได้วางแนวทางต่างๆ ไว้เป็น 5 มิติ ได้แก่ (1) ความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นรัฐ (2) ความรับผิดชอบในฐานะรัฐเจ้าของธง (3) ความรับผิดชอบในฐานะรัฐชายฝั่ง (4) มาตรการของประเทศไทยในฐานะรัฐเจ้าของท่าเรือ และ (5) มาตรการที่เกี่ยวข้องในด้านการค้าระหว่างประเทศ NPOA - IUU ครอบคลุมกิจกรรมการทำการประมงทะเลทั้งหมดภายในน่านน้ำไทยและนอกลานน้ำไทย ภายในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งอื่น และในทะเลหลวง โดยการปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบายกฎระเบียบการทำการประมงตามกฎหมายภายในประเทศและตราสารระหว่างประเทศ และหรืออนุสัญญาที่มีผลผูกพัน

1) ความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นรัฐ (All State Responsibilities)

ประเทศไทยในฐานะที่เป็นรัฐ ได้กำหนดนโยบายการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลให้เกิดความสมดุลระหว่างทรัพยากรสัตว์น้ำ สิ่งแวดล้อมทางทะเล เศรษฐกิจ สวัสดิภาพทางสังคมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้บริโภค นอกจากนี้มีบทบาทและหน้าที่สนับสนุนและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามพันธกรณีและความตกลงระหว่างประเทศ รวมทั้งกฎระเบียบด้านการประมงขององค์การบริหารจัดการประมงระดับภูมิภาคหรือ RFMOs เพื่อให้ทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อมมีความยั่งยืนโดยสอดคล้องและเป็นไปตามเงื่อนไขหรือข้อตกลงที่มีร่วมกัน

2) ความรับผิดชอบในฐานะรัฐเจ้าของธง (The Responsibilities of Thailand as a Flag State)

ในฐานะรัฐเจ้าของธง ประเทศไทยมีพันธกรณีในการดำเนินการควบคุมการทำการประมงของเรือประมงชกธงไทย ให้เป็นไปตามกฎหมายและกฎระเบียบการทำการประมงภายในประเทศ ภูมิภาค และระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันการทำการประมง IUU และกิจกรรมการทำการประมงผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น การจดทะเบียนเรือประมง (Fishing Vessel Registration) การจัดทำทะเบียนประวัติเรือประมง

3) ความรับผิดชอบของประเทศไทยในฐานะรัฐชายฝั่ง (Thailand's Coastal State Responsibilities)

ประเทศไทยในฐานะรัฐชายฝั่ง ควรดำเนินการดังนี้

- นำมาตรการเพื่อป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมง IUU ไปใช้ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ
- ร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับรัฐอื่นๆ อย่างเหมาะสม รวมทั้งกับรัฐชายฝั่งใกล้เคียง และ RFMOs
- ตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีเรือลำใดที่ดำเนินกิจกรรมการทำประมงภายในน่านน้ำของตนโดยไม่มีใบอนุญาตให้ทำการประมงที่ออกให้โดยรัฐชายฝั่งอย่างถูกต้อง
- กำหนดกฎเกณฑ์การเข้าไปทำการประมงในน่านน้ำของตน ในลักษณะที่จะช่วยป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมง IUU และ
- หลีกเลี่ยงการออกใบอนุญาตแก่เรือเพื่อทำการประมงในน่านน้ำของตน หากเรือลำดังกล่าวมีประวัติการทำประมง IUU โดยพิจารณาประกอบกับบทบัญญัติในวรรคที่ 36 ของ IPOA

4) มาตรการรัฐเจ้าของท่าเรือของไทย (Thailand's Port State Measures)

ประเทศไทยในฐานะรัฐเจ้าของท่าเรือ ได้กำหนดมาตรการ ระเบียบการปฏิบัติ และการควบคุม ในฐานะรัฐเจ้าของท่าเรือ ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขและสอดคล้องกับหลักการตามกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อการป้องกันการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้อำนาจอธิปไตยและกฎหมายภายในประเทศ ภายหลังจากที่พระราชบัญญัติการประมงฉบับใหม่ และกฎหมายลำดับรองได้มีผลบังคับใช้แล้ว การป้องกันการทำการประมงผิดกฎหมายจะเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และได้กำหนดท่าเรือสำหรับเรือประมงต่างชาติเข้าเทียบท่า โดยเจ้าของเรือและกัปตันต้องให้ความร่วมมือในการเข้าตรวจสอบเรือประมงเมื่อเข้าเทียบท่าตามมาตรการในฐานะรัฐเจ้าของท่าเรือ

5) มาตรการที่เกี่ยวข้องในด้านการค้าระหว่างประเทศ (Internationally - Agreed Market Related Measures)

ประเทศไทยได้จัดให้มีกลไกในการกำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้องในด้านการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งให้ความร่วมมือกับรัฐอื่น ๆ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ในการใช้มาตรการดังกล่าวให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศและมาตรฐานสากล มาตรการเหล่านี้ได้แก่

1. ห้ามนำเข้า ส่งออก และการขนถ่ายสัตว์น้ำที่ได้มาจากการทำประมง IUU ทั้งเพื่อบริโภคภายในประเทศ หรือแปรรูปเพื่อการส่งออก
2. สินค้าสัตว์น้ำนำเข้าต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของอนุสัญญา CITES ภายใต้อำนาจพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนปี พ.ศ. 2559 - 2573 (Sustainable Development Goal:SDGs)

ไทยได้ลงมติรับรองเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนปีพ.ศ. 2559 - 2573 ภายใต้อำนาจร่วมมือของสหประชาชาติในเดือนกันยายน 2558 โดยต้องบรรลุในอีก 15 ปีข้างหน้า SDGs เป็นวาระการพัฒนาใหม่ของโลกที่จะเป็นแรงกดดันในห่วงโซ่การผลิตในอนาคตที่มุ่งเน้นความเชื่อมโยงทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักการ 5Ps ได้แก่ ประชาชน (People) โลก (Planet) ความมั่งคั่ง (Prosperity) สันติภาพ (Peace) และความเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ประกอบด้วยเป้าหมาย 17 ข้อ และเป้าประสงค์ 169 ข้อ จะมีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางพัฒนาประเทศไทยในอนาคตโดยเฉพาะการสร้างหลักประกันในการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน ยกกระดับคุณภาพน้ำเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำทุกภาคส่วน การมีรูปแบบการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการเกิดของเสีย การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทะเล การปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศป่าไม้อย่างยั่งยืน และหยุดยั้งการสูญเสียความ

หลากหลายทางชีวภาพ การบริหารจัดการเมืองอย่างยั่งยืนลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อม และการดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลง

โดยเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่มีความสอดคล้องในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการประมงของประเทศไทยอยู่ 2 เป้าหมาย คือ เป้าหมายที่ 2 (Zero Hunger) ขจัดความหิวโหย บรรลุเป้าความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการที่ดีขึ้นและส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน และเป้าหมายที่ 14 (Life Below Water) อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้เป็นไปอย่างยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนปี พ.ศ. 2559 – 2573 ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 No poverty ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบทุกที่

เป้าหมายที่ 2 Zero Hunger ขจัดความหิวโหย บรรลุเป้าความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการที่ดีขึ้นและส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน

เป้าหมายที่ 3 Good Health And Well – Being ทำให้แน่ใจถึงการมีสุขภาพะในการดำรงชีวิตและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของคนในทุกช่วงอายุ

เป้าหมายที่ 4 Quality Education ทำให้แน่ใจถึงการได้รับการศึกษาที่ได้คุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงและส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน

เป้าหมายที่ 5 Gender Equality บรรลุถึงความเท่าเทียมทางเพศและเสริมสร้างพลังให้แก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

เป้าหมายที่ 6 Clean Water And Sanitation ทำให้แน่ใจว่าเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลได้รับการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 7 Affordable And Clean Energy ทำให้แน่ใจว่าทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานที่ทันสมัย ยั่งยืน เชื่อถือได้ ตามกำลังซื้อของตน

เป้าหมายที่ 8 Decent Work And Economic Growth ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและทั่วถึงให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ส่งเสริมศักยภาพการมีงานทำและการจ้างงานเต็มที่ และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 9 Industry, Innovation And Infrastructure พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนและทั่วถึง และสนับสนุนนวัตกรรม

เป้าหมายที่ 10 Reduced Inequalities ลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 11 Sustainable Cities And Communities ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยทั่วถึงพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน

เป้าหมายที่ 12 Responsible Consumption And Production ทำให้แน่ใจถึงการมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 13 Climate Action ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เป้าหมายที่ 14 Life Below Water อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้เป็นไปอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 15 Life On Land พิทักษ์ บูรณะ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศบนบก จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ภัยแล้งและฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดิน และหยุดยั้งการสูญเสียมลพิษความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ 16 Peace And Justice Strong institutions ส่งเสริมให้สังคมมีความเป็นปกติสุข ไม่แบ่งแยก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการเข้าถึงความยุติธรรมโดยถ้วนหน้า และสร้างให้เกิดสถาบันอันเป็นที่พึง ของส่วนรวม มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับในทุกระดับ

เป้าหมายที่ 17 Partnerships For The Goals เสริมสร้างความเข้มแข็งในวิธีการปฏิบัติให้เกิดผล และสร้างพลังแห่งการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระดับสากลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (United Nations Convention on the Law of the Sea 1982: UNCLOS)

อนุสัญญา UNCLOS มีเป้าประสงค์ในการระงับปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมายทะเลด้วยความเข้าใจ และความร่วมมือซึ่งกันและกัน เนื่องจากปัญหาของมหาสมุทรต่าง ๆ มีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด อันจะเกื้อกูล เศรษฐกิจระหว่างประเทศอย่างยุติธรรมและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์และความต้องการของมนุษยชาติ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลประโยชน์และความต้องการพิเศษของประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นประเทศชายฝั่งหรือ ประเทศไร้ฝั่งทะเลก็ตาม อนุสัญญานี้กำหนดว่าพื้นที่ของแผ่นดินท้องทะเลและพื้นที่มหาสมุทรและดินใต้ผิวดินของ พื้นที่เหล่านั้น ซึ่งอยู่พ้นขอบเขตของเขตอำนาจแห่งชาติ รวมทั้งทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่เหล่านั้น เป็นมรดกร่วม ของมนุษยชาติ การสำรวจ และการแสวงหาผลประโยชน์ในบริเวณและทรัพยากรดังกล่าว จะต้องกระทำเพื่อ คุณประโยชน์ของมนุษยชาติทั้งหมดโดยไม่คำนึงถึงที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของรัฐ

อนุสัญญานี้ได้กำหนดรายละเอียดในเรื่องทะเลอาณาเขต เขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีป รวมทั้ง หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรจากทะเล ซึ่งรวมถึงทรัพยากรที่มีชีวิตและทรัพยากรจาก ผิวดินและใต้ดิน สำหรับการระงับข้อพิพาท อนุสัญญา ได้จัดตั้งศาลระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายทะเล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับการตีความและการบังคับใช้อนุสัญญานี้

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญานี้ เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2554 ซึ่งอนุสัญญานี้ มีผลใช้บังคับกับ ประเทศไทยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา อนุสัญญาดังกล่าวถือว่าเป็นกฎหมายจารีต ประเพณี (Customary Law) ของ โลกไปแล้ว รวมทั้ง หากพิจารณาเนื้อหาสาระในอนุสัญญา แล้วส่วนใหญ่มีรายละเอียดอยู่ในอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 (Geneva Conventions 1958) จำนวน 4 ฉบับ ประกอบด้วย อนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณาเขต และ เขตต่อเนื่อง (Convention on the Territorial Sea and the Contiguous Zone : TSC) อนุสัญญาว่า ด้วยทะเลหลวง (Convention of High Sea : HSC) อนุสัญญาว่าด้วยการประมงและการอนุรักษ์ สิ่งที่มีชีวิตใน ทะเลหลวง (Convention on Fishing and Conservation of the Living Resources of the High Sea : FC) และอนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป (Convention on the Continental Shelf : CSC) ที่ประเทศไทยยึดถือ และเป็นภาคีเดิมอยู่แล้ว โดย UNCLOS ได้นำเอาเนื้อหาสาระเดิมที่มีอยู่ในอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 ทั้ง 4 ฉบับ มาบัญญัติใหม่และเพิ่มสาระบางอย่างเข้าไป เช่น มีการกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตเป็นไม่เกิน 12 ไมล์ทะเล มีหลักการเขตเศรษฐกิจจำเพาะ การค้นคว้าวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล และการระงับข้อพิพาท โดยมีระบบศาลกฎหมายทะเล เป็นต้น ดังนั้นการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญานี้ ของไทยไม่น่าจะมีผลกระทบที่เป็น ทางลบต่อไทยแต่อย่างใด เนื่องจากไทยได้ปฏิบัติตามในหลักการสำคัญอยู่แล้ว

จรรยาบรรณในการทำการประมงอย่างรับผิดชอบ (FAO Code of Conduct for Responsible Fisheries: CCRF)

การประมงซึ่งรวมถึงการทำประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีความสำคัญในการผลิตอาหาร การจ้างงาน การค้า การพักผ่อนหย่อนใจ และความเป็นอยู่ที่ดีทางเศรษฐกิจสำหรับประชาชนโลก ทั้งในชนรุ่นปัจจุบันและอนาคต ด้วยเหตุนี้ การประมงจึงต้องดำเนินกิจกรรมด้วยความรับผิดชอบ โดยจรรยาบรรณนี้ได้กำหนดหลักการและมาตรฐานสากลที่พึงปฏิบัติอย่างรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ การจัดการ และการพัฒนาทรัพยากรที่มีชีวิตในน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพด้วยเช่นกัน จรรยาบรรณตระหนักดีถึงด้านโภชนาการ เศรษฐกิจ-สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของการประมง รวมทั้งผลประโยชน์ของทุกคนที่เกี่ยวข้องกับภาคการประมง

แม้จรรยาบรรณนี้มีเพื่อใช้โดยสมัครใจ แต่บางส่วนของจรรยาบรรณมีพื้นฐานกฎหมายของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกฎหมายต่าง ๆ ที่ได้บัญญัติไว้ใน UNCLOS 1982 จรรยาบรรณยังประกอบด้วยบทบัญญัติที่อาจก่อพันธกรณีทางกฎหมายระหว่างภาคี เช่น ความตกลงเพื่อส่งเสริมการควบคุมเรือประมงที่ทำการประมงในทะเลหลวงให้ปฏิบัติตามมาตรการสากลเพื่อการอนุรักษ์และการจัดการประมง พ.ศ. 2536 (Agreement to Promote Compliance with International Conservation and Management Measures by Fishing Vessels on the High Seas)

จรรยาบรรณ มีขอบเขตครอบคลุมทั่วโลก และมุ่งหมายต่อประเทศทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ใช้สมาชิกขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ องค์การภาวะทางทะเลระหว่างประเทศ องค์การระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และระดับโลก ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชนก็ตาม รวมทั้งบุคคลทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง การจัดการ และพัฒนาการประมง โดยวัตถุประสงค์ของจรรยาบรรณ เพื่อ :

- ก) กำหนดหลักการที่สอดคล้องกับกฎหมายของกฎหมายระหว่างประเทศสำหรับการทำการประมงและกิจกรรมการทำประมงอย่างรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงเนื้อหาทั้งในแง่ชีววิทยา เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง
- ข) กำหนดหลักการและเงื่อนไขสำหรับการวางนโยบายของชาติและการนำไปปฏิบัติ เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง การจัดการและการพัฒนาการประมงอย่างรับผิดชอบ
- ค) ใช้เป็นแหล่งอ้างอิงเพื่อช่วยรัฐต่าง ๆ ในการกำหนดหรือปรับปรุงกรอบโครงสร้างทางกฎหมายและทางองค์กรที่จำเป็นต่อการปฏิบัติการประมงอย่างรับผิดชอบ ตลอดจนในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสม
- ง) ให้แนวทางเพื่อใช้ความเหมาะสมในการกำหนดการปฏิบัติตามความตกลงระหว่างประเทศและตราสารทางกฎหมายอื่น ทั้งที่มีพันธะผูกพันโดยความสมัครใจ
- จ) อำนวยความสะดวกและการสนับสนุนด้านวิชาการ การเงิน และความร่วมมืออื่น ๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง การจัดการ และพัฒนาการประมง
- ฉ) ส่งเสริมการเพิ่มการบำรุงจากการประมงเพื่อความมั่นคงด้านอาหารและคุณภาพอาหาร โดยให้ความสำคัญแก่ความต้องการโภชนาการของชุมชนท้องถิ่นเป็นอันดับแรก
- ช) ส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรที่มีชีวิตในน้ำและสภาพแวดล้อมของทรัพยากรดังกล่าว ตลอดจนพื้นที่ชายฝั่ง
- ซ) สนับสนุนส่งเสริมการค้าสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ โดยสอดคล้องกับกฎหมาย ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องและหลีกเลี่ยงการใช้มาตรการที่ก่อให้เกิดการกีดกันทางการค้าเช่นว่านั้น
- ณ) ส่งเสริมงานวิจัยทางการประมงและระบบนิเวศที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง
- ญ) กำหนดมาตรฐานพฤติกรรมของทุกคนที่เกี่ยวข้องในภาคประมง

แผนปฏิบัติการสากลด้านการประมง ของ FAO

จากทั่วโลกได้ตระหนักและมีความพยายามในการการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อมของโลก เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน อันจะมีผลสืบเนื่องไปถึงความมั่นคงทางอาหารสำหรับประชากรของโลก องค์การระหว่างประเทศหลายหน่วยงานจึงได้เริ่มเรียกร้องให้มีการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างเป็นทางการ FAO ได้เล็งเห็นความสำคัญในแผนปฏิบัติการสากล (International Plan of Action : IPOA) ในเรื่องต่าง ๆ ที่เห็นว่ามีมีความจำเป็นเร่งด่วน ได้แก่ IPOA for Reduction Incidental Catch of Sea Birds in Longline Fisheries (IPOA- Sea birds), IPOA for Conservation and Management of Sharks (IPOA-sharks), IPOA for Management of Fishing Capacity (IPOA-Capacity) และ IPOA to Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing (IPOA-IUU) ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการหนึ่งที่ FAO ได้กำหนดขึ้นตั้งแต่ปี 2001 โดยแผนปฏิบัติการเหล่านี้ใช้เป็นเครื่องมือให้แก่ทุกประเทศในโลกได้นำไปใช้ปฏิบัติในประเทศและภูมิภาคของตน ซึ่งหลายประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิก FAO ต้องปฏิบัติตามแผนฯ ได้พิจารณาไปปรับใช้ในระดับภูมิภาคและประเทศของตนแล้ว แผนปฏิบัติการสากลที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์กรมประมง ได้แก่

(1) แผนปฏิบัติการสากลว่าด้วยการป้องกัน ยับยั้ง และขจัดการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (International Plan of Action on Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: IPOA-IUU)

IPOA-IUU เป็นแผนปฏิบัติการให้แก่ทุกรัฐและทุกประเทศนำไปปรับใช้ บนพื้นฐานความสมัครใจ มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกัน ต่อต้านและขจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม โดยกำหนดมาตรการที่มีประสิทธิภาพ และโปร่งใสให้แก่แต่ละประเทศรวมทั้งองค์การบริหารจัดการประมงในภูมิภาคต่าง ๆ นำไปปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม มีการกล่าวว่าแผนปฏิบัติการสากลไม่ประสบผลสำเร็จในการนำไปใช้เท่าที่ควร ส่วนหนึ่งเนื่องจากการนำไปใช้ตามความสมัครใจเท่านั้น แผนปฏิบัติการ IPOA-IUU ประกอบด้วยมาตรการสำคัญ ได้แก่ มาตรการรัฐเจ้าของธง (Flag State Measures) มาตรการรัฐเจ้าท่าเรือ (Port State Measures) มาตรการรัฐชายฝั่ง (Coastal State Measures) มาตรการรัฐตลาด (Internationally Agreed Marketing-Related Measures) รวมทั้งข้อกำหนดเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยและการจัดการประมง

(2) แผนปฏิบัติการสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ปลาดอลาม (IPOA-Sharks)

มีวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์และการจัดการเกี่ยวกับการจับปลาดอลามที่เหมาะสม โดยให้ประเทศที่มีการทำประมงปลาดอลามไม่ว่าจับด้วยเรือของรัฐเจ้าของธงเองหรือเรือประมงต่างชาติก็ตาม จัดทำแผนระดับชาติเพื่อการอนุรักษ์และการจัดการปริมาณปลาดอลาม ทั้งนี้ แมปลาดอลามมิได้เป็นสัตว์น้ำเป้าหมายในการทำประมงของเรือประมงของไทย แต่ยังมีปลาดอลามเป็นสัตว์น้ำพลอยได้ (Bycatch) จากการทำประมง โดยเฉพาะการประมงอวนลากที่จับได้ปลากลุ่มนอกเป้าหมายด้วย

(3) แผนปฏิบัติการสากลว่าด้วยการจัดการลงแรงประมง (IPOA-Capacity)

แผนปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์ให้ปริมาณผลผลิตจากการทำประมงเป็นการได้มาอย่างมีประสิทธิภาพ ยุติธรรมและโปร่งใส รวมทั้งยับยั้งการทำประมงที่ได้มาซึ่งปริมาณผลผลิตที่มากเกินไป จนทำลายปริมาณผลผลิตทางการประมงอย่างยั่งยืน อนึ่งในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาเซียนได้จัดทำ ASEAN Regional Plan of Action for the Management of Fishing Capacity : RPOA-Capacity ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคในการจัดการลงแรงประมง โดยมีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับ IPOA-Capacity แต่มีความเหมาะสมกับสภาพและสถานการณ์ทรัพยากรประมง และการทำการประมงในภูมิภาค เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้นำไปปรับใช้และจัดทำเป็นแผนระดับชาติของประเทศตนด้วย

ความตกลงว่าด้วยการปฏิบัติตามบทบัญญัติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ฉบับลงวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2525 เกี่ยวกับการอนุรักษ์และจัดการประชากรของสัตว์น้ำ ชนิดพันธุ์ที่ข้ามเขตและอพยพย้ายถิ่นอยู่เสมอ พ.ศ. 2538 (Agreement for the Implementation of the Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982 Relating to the Conservation and Management of Straddling Fish Stocks and Highly Migratory Fish Stocks: UNFSA)

FAO พบว่ามีทรัพยากรที่มีชีวิตในทะเลหลวงหลายชนิดถูกนำมาใช้จนเต็มที่แล้ว สาเหตุสำคัญที่ทำให้ทรัพยากรที่มีชีวิต ในทะเลหลวงเหล่านั้นถูกนำมาใช้จนทำให้มีปริมาณลดลงอย่างมาก เป็นเพราะการทำประมงในบริเวณทะเลหลวง โดยไม่คำนึงถึงการมีอยู่ของทรัพยากรดังกล่าวในวันข้างหน้า ประกอบกับการเข้าทำประมงในทะเลหลวงโดย ประเทศซึ่งมิได้เป็นภาคีแห่งข้อตกลงเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรที่มีชีวิตในทะเลหลวงในรูปของคณะกรรมการ (commission) หรือองค์กร (organization) ที่จัดตั้งขึ้นอยู่แล้วในภูมิภาคต่าง ๆ ของทะเลหลวง ความตกลงเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการจัดการมวปลาที่ย้ายถิ่นอยู่ระหว่างเขตทางทะเลและมวปลาที่ย้ายถิ่นอยู่เสมอจะมีผลบังคับในวันถัดจากวันที่มีการมอบสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสาร (instrument of ratification or accession) ครบ 30 ฉบับแล้ว ซึ่งขณะนี้ มีภาคีความตกลงจำนวน 86 ประเทศโดยไทยเป็นประเทศภาคีความตกลงฯ ล่าสุด โดยได้ภาคยานุวัติเป็นภาคีความตกลงนี้ตั้งแต่วันที่ 28 เมษายน 2560

วัตถุประสงค์ของความตกลงฯ นี้ มุ่งแก้ปัญหาการจัดการทรัพยากรประมงดังกล่าวข้างต้น เพื่อมิให้เกิดผลกระทบที่ร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล เพื่อดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพ (biodiversity) และรักษาความอุดมสมบูรณ์แห่งระบบนิเวศวิทยาทางทะเล (integrity of marine ecosystems) และลดความเสี่ยงของผลกระทบระยะยาวหรือผลที่ไม่อาจแก้ไขได้ของการทำประมง โดยได้วางมาตรการอนุรักษ์และจัดการมวปลาที่ย้ายถิ่นอยู่ระหว่างเขตทางทะเลและมวปลาที่ย้ายถิ่นอยู่เสมอในทะเลหลวง ตลอดจนมาตรการบังคับให้เป็นไปตามความตกลงฯ นี้ โดยการออกกฎระเบียบ ขอบบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์และจัดการประมงที่สอดคล้องกับความตกลงฯ ฉบับนี้

ความตกลงเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรการอนุรักษ์และบริหารจัดการระหว่างประเทศของเรือประมงในทะเลสากล (Agreement to Promote Compliance with International Conservation and Management Measures by Fishing Vessels on the High Sea หรือ FAO Compliance Agreement)

ความตกลงนี้ได้รับความเห็นชอบในระหว่างการประชุม FAO เมื่อปี พ.ศ. 2536 และมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ความตกลงนี้มีความประสงค์ที่จะต้องการปรับปรุงการควบคุมเรือประมงต่าง ๆ ที่ทำการประมงในทะเลหลวง โดยได้สร้างความเข้มแข็งให้แก่ประเทศที่เกี่ยวข้องในส่วนของ “หน้าที่ความรับผิดชอบของรัฐเจ้าของธง” ภาคีความตกลงนี้ ต้องทำให้มั่นใจว่าเรือประมงที่เข้าไปทำการประมงในทะเลหลวงจะต้องได้รับอนุญาตให้ทำประมงและต้องมีระบบรวบรวมข้อมูลเรือประมง รวมทั้งเรือประมงเหล่านั้นจะต้องไม่ทำการประมงที่ขัดแย้งกับมาตรการอนุรักษ์และบริหารจัดการระหว่างประเทศ ความตกลงนี้มีเป้าหมายที่จะยับยั้งการปฏิบัติของเรือ “เปลี่ยนสัญชาติ” ของรัฐเจ้าของธง ที่ไม่สามารถ หรือไม่ต้องการดำเนินการบังคับใช้มาตรการอนุรักษ์ฯ ภายใต้ความตกลงได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐเจ้าของธง รวมถึงการจัดทำทะเบียนเรือประมง ความร่วมมือระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อปฏิบัติตามความตกลงนี้ โดยเฉพาะแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่าน FAO ทั้งนี้ เนื่องจากกรมประมงมีนโยบายในเรื่องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำการประมงของไทยให้สอดคล้องกับกฎระเบียบและมาตรการสากลอยู่แล้ว ดังนั้นกรมประมงมีแผนในการเข้าเป็นภาคีความตกลง Compliance Agreement นี้ ในระยะเวลาอันใกล้นี้

ความตกลงว่าด้วยมาตรการของรัฐเจ้าของท่า เพื่อป้องกัน ยับยั้ง และขจัดการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Agreement on Port State Measures to Prevent, Deter and Eliminate ILLEGAL, Unreported and Unregulated Fishing : PSMA)

ความตกลงว่าด้วยมาตรการของรัฐเจ้าของท่า มีจุดประสงค์ที่จะป้องกัน ยับยั้ง และขจัดการทำประมง IUU โดยการยอมรับและปฏิบัติตามมาตรการของรัฐเจ้าของท่าอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นมาตรการสากลที่สำคัญ มาตรการหนึ่งที่จะทำให้แน่ใจว่าทรัพยากรที่มีชีวิตในทะเลจะได้รับอนุรักษณ์ในระยะยาว และมีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เจตนารมณ์หลักของความตกลง คือ รัฐภาคีในฐานะรัฐเจ้าของท่าจะต้องนำแนวปฏิบัติในความตกลงนี้ไปปฏิบัติอย่างกว้างขวางและมุ่งให้บรรลุผล โดยบังคับใช้กับเรือที่ไม่ได้ชักรงของรัฐเจ้าของท่า โดยจะบังคับใช้กับเรือที่ประสงค์จะขอเข้าเทียบท่า หรือแม้ในขณะที่เรือนั้นจอดเทียบท่าอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม เรือประมงพื้นบ้านและเรือบรรทุกสินค้าทั่วไป จะได้รับการยกเว้นไม่อยู่ภายใต้ข้อบังคับของความตกลงฉบับนี้ อนึ่งความตกลงนี้ได้มุ่งเน้นถึงความต้องการของประเทศกำลังพัฒนาเป็นพิเศษ เพื่อสนับสนุนประเทศเหล่านั้นให้สามารถนำความตกลงนี้ไปใช้ปฏิบัติได้ในที่สุด

มาตรการภายใต้ความตกลงนี้ เป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้แก่รัฐเจ้าของท่าเรือ ในด้าน ความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับรัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง องค์กรระหว่างประเทศ RFMOs ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดท่าเทียบเรือสำหรับเรือต่างชาติ การแจ้งขอเข้าท่าล่วงหน้า การเข้าท่า การอนุญาต หรือการปฏิเสธคำขอ การตรวจสอบบนเรือและการปฏิบัติงานต่อเนื่อง รวมทั้งบทบาทของรัฐเจ้าของท่าที่ต้องดำเนินการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามมาตรการนี้

กฎระเบียบคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรปฉบับที่ 1005/2008 ลงวันที่ 29 กันยายน 2551 ว่าด้วยการจัดตั้งระบบของประชาคมยุโรปในการป้องกัน ยับยั้ง และขจัดการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (EC IUU Regulation No 1005/2008)

กฎระเบียบ IUU ของสหภาพยุโรปเป็นมาตรการทางการค้าที่สหภาพยุโรปนำมาบังคับใช้กับประเทศสมาชิกยุโรป เนื่องจากสหภาพยุโรปเห็นว่าสหภาพยุโรปนำเข้าสินค้าสัตว์น้ำจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยมีสัตว์น้ำที่มาจากการทำประมง IUU อยู่ในสัดส่วนที่เป็นมูลค่าสูง อันทำให้ทรัพยากรประมงของโลกถูกจับขึ้นมาใช้เกินศักยภาพการผลิตอย่างขาดธรรมาภิบาลในการอนุรักษ์และบริหารจัดการ ทำลายระบบนิเวศทางทะเล รวมทั้งเกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้ทำประมงอย่างมีจรรยาบรรณและถูกกฎหมาย และเนื่องจาก IPOA-IUU เป็นเพียงมาตรการสมัครใจจึงทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สหภาพยุโรปจึงนำมาตราทางการค้านี้มาบังคับใช้ผ่านช่องทางการค้าสินค้าประมง กฎระเบียบนี้บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 มีผลบังคับใช้เฉพาะสินค้าสัตว์น้ำจากทะเลเท่านั้น ภายใต้กฎระเบียบนี้บังคับใช้กับประเทศสมาชิก สหภาพฯ จะต้องมั่นใจว่าสัตว์น้ำที่ประเทศสมาชิกสหภาพฯ นำเข้านั้นไม่ได้มาจากการทำประมง IUU โดยต้องมีเอกสารใบรับรองการจับสัตว์น้ำที่รับรองแนบมากับสินค้าสัตว์น้ำที่นำเข้านั้น ในส่วนของประเทศที่ส่งออกสัตว์น้ำมายังสหภาพยุโรปจึงจำเป็นต้องมีแผนการรับรองการจับสัตว์น้ำและระบบการตรวจสอบย้อนกลับที่สร้างความเชื่อมั่นว่าป้องกันสัตว์น้ำ IUU เข้าสู่ระบบการผลิตสินค้า ด้วยมาตรการทางการตลาดนี้ จะมีผลทำให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับสัตว์น้ำที่นำเข้าสู่สหภาพยุโรปตลอดสายการผลิตตั้งแต่อวนจับสัตว์น้ำจนถึงจานบนโต๊ะอาหาร ไม่ว่าจะเป็นรัฐเจ้าของธง รัฐเจ้าของท่า รัฐชายฝั่ง และรัฐตลาด รวมทั้งองค์กรบริหารจัดการประมงระดับภูมิภาค (RFMOs) จะต้องมีนโยบายและมาตรการในการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรประมง มาตรการในการควบคุม ติดตามและเฝ้าระวังการทำประมงของตน หรือในน่านน้ำที่รับผิดชอบดูแล รวมทั้งการนำมาตราการระหว่างประเทศต่าง ๆ มาปรับใช้ปฏิบัติเพื่อป้องกัน ยับยั้ง และขจัดการทำประมง IUU ด้วย

กฎระเบียบ IUU ของสหภาพยุโรป ได้กำหนดรูปแบบของการทำประมง IUU ไว้อย่างชัดเจน กำหนดระบบการออกใบรับรองการจับสัตว์น้ำ กำหนดการดำเนินความร่วมมือของรัฐที่เกี่ยวข้อง การจัดทำบัญชีรายชื่อ

เรือประมง IUU และกำหนดบทลงโทษแก่ประเทศหรือรัฐที่ไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมง IUU โดยมีการแจ้งเตือนถึงความเป็นไปได้ในการถูกขึ้นบัญชีเป็นประเทศที่ไม่ให้ความร่วมมือ (ใบเหลือง) และหากพบว่าประเทศใดที่ไม่มีความพยายามในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมง IUU นั้นสหภาพยุโรปจะไม่นำเข้าสินค้าสัตว์น้ำประมงทะเลจากประเทศนั้น ด้วยบทลงโทษนี้ ทำให้กฎระเบียบ IUU ของสหภาพยุโรปค่อนข้างได้ผล ทำให้หลายประเทศที่เกี่ยวข้องตื่นตัวมาให้ความร่วมมือในการต่อต้านการประมง IUU และนำมาตราการสากลมาบังคับใช้และปฏิบัติกันมากขึ้น

กฎระเบียบ/ข้อมติ/แนวทางปฏิบัติที่กำหนดขึ้นโดยองค์กรระหว่างประเทศด้านการประมงในระดับภูมิภาคและ RFMOs ที่เกี่ยวข้อง

ในฐานะที่ไทยเป็นสมาชิกองค์กรระหว่างประเทศในภูมิภาค และองค์กรบริหารจัดการประมงระหว่างประเทศ (RFMOs) ทำให้ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามระเบียบ หรือข้อมติที่องค์กรเหล่านี้กำหนดขึ้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้วระเบียบ/ข้อมติที่กำหนดขึ้นนี้ ส่วนใหญ่ก็สอดคล้องกับกฎระเบียบและมาตรการระหว่างประเทศอันเป็นที่ยอมรับทั่วโลกอยู่แล้ว องค์กรระหว่างประเทศในภูมิภาคที่เกี่ยวข้องได้แก่ อาเซียน RPOA-IUU (Regional Plan of Action to Promote Responsible Fishing Practices including Combating Illegal, Unreported and Unregulated Fishing) ส่วน RFMOs ที่เกี่ยวข้องที่ไทยเป็นสมาชิก ได้แก่ IOTC และ SIOFA

(1) มติข้อบังคับ คณะกรรมาธิการทูน่าแห่งมหาสมุทรอินเดีย (Indian Ocean Tuna Commission : IOTC)

IOTC จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2539 ภายใต้มาตราที่ 14 แห่งธรรมนูญของ FAO ตามความตกลงการจัดตั้งซึ่งได้รับการรับรองในการจัดตั้งจากสภามন্ত্রী FAO (FAO Council) ความตกลงการจัดตั้งฉบับนี้มีผลบังคับใช้หลังจากการให้สัตยาบันของประเทศ 10 ประเทศ IOTC ประกอบด้วยประเทศสมาชิก (Contracting Parties) จำนวน 32 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย เบลีซ จีน โคโมโรส เอริเทรีย สหภาพยุโรป ฝรั่งเศส กินี อินเดีย อินโดนีเซีย อิหร่าน เคนยา ญูปุ่น เกาหลีใต้ มาดากัสการ์ มาเลเซีย มัลดีฟ มอริเชียส โมซัมบิก โอมาน ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ เซเชลส์ เซลาลีอง โซมาเลีย ศรีลังกา แอฟริกาใต้ ชูดาน แทนซาเนีย ไทย อังกฤษ และเยเมน นอกจากนี้มีประเทศที่ไม่เป็นสมาชิกที่ให้ความร่วมมือ (Cooperating Non-contracting Parties) ในช่วงปี 2016 - 2017 จำนวน 4 ประเทศ ได้แก่ บังคลาเทศ สาธารณรัฐจิบูตี ลิเบีย และเซเนกัล มหาสมุทรอินเดียเป็นแหล่งทำการประมงปลาทูน่าที่ใหญ่เป็นอันดับสองรองจากมหาสมุทรแปซิฟิก IOTC มีภารกิจหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรปลาทูน่า และปลาชนิดที่คล้ายกับปลาทูน่า (Tuna like species) จำนวน 16 ชนิดในมหาสมุทรอินเดีย และทะเลใกล้เคียง IOTC มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกและประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกที่ให้ความร่วมมือ (Contracting Parties and Cooperating Non-Contracting Parties : CPCs) ผ่านการบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์การทำประมงปลาทูน่าให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาการประมงอย่างยั่งยืน ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาประมงโดยคำนึงถึงประชากรปลาทูน่าในมหาสมุทรอินเดีย โดยมีหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษาสถานะและแนวโน้มประชากรปลาทูน่า วิเคราะห์ให้ข้อมูลทางวิชาการ กำหนดมาตรการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ภายใต้หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ มาตรการในการอนุรักษ์และบริหารจัดการ (Conservation and Management Measures : CMM) ที่ IOTC นำมาใช้ในการบริหารจัดการจะถูกกำหนดขึ้นจากการประชุมคณะกรรมาธิการฯ ในแต่ละครั้ง โดยออกมาเป็นข้อมติ (Resolutions) หรือข้อเสนอแนะ (Recommendations) เพื่อยุติการทำประมง IUU ทั้งนี้ข้อมติที่กำหนดขึ้นจะถูกพันธับังคับให้ประเทศ CPCs ปฏิบัติตาม แต่ข้อเสนอแนะจะมีความแตกต่าง คือไม่มีการบังคับให้ปฏิบัติตามขึ้นอยู่กับความสมัครใจ มาตรการในการอนุรักษ์และบริหารจัดการที่มีผลบังคับใช้ปัจจุบัน ณ วันที่ 26 พฤศจิกายน 2559 (Active Conservation and Management Measures for the Indian Ocean Tuna Commission) มีจำนวน 53

มาตรการ ประกอบด้วยมาตรการตามข้อมติ 50 ข้อมติ และตามข้อเสนอแนะ 3 ข้อเสนอแนะ (IOTC, 2016)
IOTC

(2) มาตรการตามคณะกรรมการประมงแห่งมหาสมุทรแปซิฟิกตอนกลางและตะวันตก (Western & Central Pacific Fisheries Commission : WCPFC)

มหาสมุทรแปซิฟิกตอนกลางและตะวันตกเป็นแหล่งประมงปลาทูน่าที่ใหญ่ที่สุดและมีผลผลิตมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก มีเรือประมงจากประเทศต่าง ๆ เข้าไปทำประมงปลาทูน่าประมาณ 9,000 ลำ จึงมีการจัดตั้งองค์กรระหว่างประเทศ เพื่ออนุรักษ์และจัดการทรัพยากรปลาทูน่าขึ้น เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2547 ชื่อว่าคณะกรรมการประมงแห่งมหาสมุทรแปซิฟิกตอนกลางและตะวันตก (WCPFC) โดยตั้งขึ้นตามความตกลงสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติตามบทบัญญัติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ฉบับลงวันที่ 10 ธันวาคม 2525 เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการจัดการประชากรสัตว์น้ำชนิดข้ามเขตและอพยพย้ายถิ่นไกล (UN Fish Stocks Agreement : UNFSA) โดยสะท้อนถึงสภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ - สังคม และลักษณะทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อมในภูมิภาค WCPFC จะพิจารณาถึงปัญหาในการบริหารจัดการประมงในทะเลหลวง การประมงผิดกฎหมาย การลงทุนการประมงที่สูงเกินไป กองเรือประมงที่เกิน เรือไร้สัญชาติ เครื่องมือที่เลือกจับสัตว์น้ำ ฐานข้อมูลที่ขาดความน่าเชื่อถือ และความร่วมมือพหุภาคีที่ไม่เพียงพอในการอนุรักษ์และบริหารจัดการประมงของประชากรสัตว์น้ำที่อพยพย้ายถิ่นไกล WCPFC บริหารงานโดยคณะกรรมการ (Commission) ที่ประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศสมาชิก ซึ่งประกอบด้วยประเทศสมาชิก 27 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย จีน แคนาดา หมู่เกาะคุก สหภาพยุโรป ไมโครนีเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น คิริบาส เกาหลีใต้ หมู่เกาะมาแชล นาอูรู นิวซีแลนด์ นีอูเอ ปาเลา ปาปัวนิวกินี กินี ฟิลิปปินส์ ซามัว หมู่เกาะโซโลมอน ใต้หวัน ตองกา ตูวาลู สหรัฐอเมริกาและวานูอาตู นอกจากนี้ยังมีดินแดนที่เข้าร่วมกับ WCPFC (Participating Territories) อีก 7 ประเทศ ได้แก่ อเมริกานซามัว เครือรัฐหมู่เกาะนอร์เทิร์นมาเรียนา เฟรนช์พอลินีเชีย กวม นิวแคลิโดเนีย โดมินิกา และวาลิสแอนด์ฟูตูนา สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศไม่เป็นสมาชิกที่ให้ความร่วมมือ (Cooperating Non-member) ของ WCPFC ซึ่งกลุ่มนี้มีทั้งหมด 7 ประเทศ ได้แก่ เอกวาดอร์ เอลซัลวาดอร์ เม็กซิโก ปานามา ลิเบียเรีย ประเทศไทย และเวียดนาม ประเทศไทยจ่ายเงินอุดหนุนจำนวน 28,000 เหรียญสหรัฐให้แก่ WCPFC ทุกปี

(3) ข้อมติและมาตรการตามความตกลงการทำประมงสำหรับพื้นที่ทางตอนใต้ของมหาสมุทรอินเดีย (South Indian Ocean Fisheries Agreement หรือ SIOFA)

องค์กร SIOFA จัดตั้งขึ้นภายใต้การรับรองของ FAO โดยการจัดตั้งองค์กร SIOFA มีผลบังคับใช้ในปี 2556 ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกจำนวน 8 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย หมู่เกาะคุก สหภาพยุโรป ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี มอริเชียส และเซเชลส์ องค์กร SIOFA บริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำ (ไม่รวมปลาทูน่าและชนิดพันธุ์ที่คล้ายปลาทูน่า) อย่างยั่งยืน การกำหนดมาตรการอนุรักษ์และบริหารจัดการประมงของ SIOFA จะดำเนินการในการประชุมประเทศสมาชิก SIOFA (SIOFA's Meeting of the Parties) ซึ่งการประชุมล่าสุดครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 3 - 9 กรกฎาคม 2559 ที่เกาะ La Reunion ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งประเทศสมาชิกที่เป็นประเทศพัฒนาได้เสนอมาตรการอนุรักษ์และบริหารจัดการต่าง ๆ ให้ที่ประชุมประเทศสมาชิกพิจารณาจำนวนมาก ทั้งนี้มาตรการต่าง ๆ ที่ถูกเสนอจะต้องมีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เพื่อวิเคราะห์และกำหนดมาตรการที่เหมาะสม ดังนั้น SIOFA จึงอยู่ระหว่างการทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ และยังมีมาตรการกำหนดออกมาไม่ชัดเจนมากนัก

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (ASEAN)

สมาชิกอาเซียนประกอบด้วย 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไน ดารุสสลาม กัมพูชา ลาว อินโดนีเซีย มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม ตามแผนแม่บทของอาเซียนมีเป้าหมายที่จะสร้างความมั่นคงด้านอาหารให้กับภูมิภาค โดยการประมงเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งผลให้เป้าหมายนี้ประสบความสำเร็จ แต่การประมงในอาเซียนปัจจุบัน พบว่าทรัพยากรต่าง ๆ ได้ถูกทำลายไปมากจากการทำประมงที่ไม่ถูกวิธี และการประมง IUU ดังนั้น ทุกประเทศในอาเซียนจึงได้พยายามพัฒนาการทำประมงให้มีความสอดคล้องกัน อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญส่งผลให้การทำประมงเกิดการพัฒนายั่งยืนในอนาคตได้ กลไกความร่วมมือด้านการประมงในอาเซียน ดำเนินการภายใต้กรอบการประชุมคณะทำงานประมงอาเซียน หรือ ASEAN Sectoral Working Group on Fisheries (ASWGF) (ระดับอธิบดีกรมประมง) ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบการประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนด้านการเกษตรและป่าไม้ (ASEAN Ministers on Agriculture and Forestry: AMAF) คณะทำงานประมงอาเซียน ถือเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการประมงอาเซียน โดยเฉพาะด้านวิชาการและการพัฒนาการประมงของภูมิภาค โดยโครงการพัฒนาและส่งเสริมการประมงต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Fisheries Development Center: SEAFDEC) ในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนาการประมงของภูมิภาค นอกจากนี้คณะทำงานประมงอาเซียนยังมีความร่วมมือด้านการประมงกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียน เช่น จีน ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา อินเดีย เกาหลีใต้ด้วย

อาเซียนเป็นหนึ่งในผู้ผลิตสัตว์น้ำและสินค้าประมงหลักของโลก และมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยในปี 2013 อาเซียนมีผลผลิตจากภาคประมง 40 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 28.9 ล้านตัน ในปี 2009 ยอดการผลิตสินค้าประมงของ 10 ประเทศอาเซียนรวมกันคิดเป็นร้อยละ 20.94 ของการผลิตสินค้าประมงทั้งโลก คิดเป็นมูลค่ากว่า 4 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งถ้ารวมผลผลิตทั้งของภูมิภาคเอเชียและอาเซียนแล้วผลผลิตด้านการประมงจะมีมากกว่าร้อยละ 70 ของการผลิตสินค้าประมงทั้งโลก (กรมประมง 2559) อาเซียนได้เล็งเห็นถึงความรุนแรงและผลกระทบของการทำประมง IUU ในภูมิภาค และมีนโยบายด้านการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรประมงในระดับประเทศสมาชิกและในระดับภูมิภาค และนโยบายในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมง IUU เป็นนโยบายหลักของอาเซียนทั้งนี้ ในแถลงการณ์ข้อมติและแผนปฏิบัติการเพื่อความมั่นคงทางอาหาร ถึงปี 2563 (Resolution and Plan of Action on Sustainable Fisheries for Food Security for the ASEAN Region Towards 2020) ของประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีมติและแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการต่อต้านการทำประมง IUU (SEAFDEC. 2011) ไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

1. ลดกำลังการลงแรงประมงและต่อต้านการประมง IUU
2. สร้างความเข้มแข็งด้านนโยบายและกฎหมายทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ เพื่อดำเนินมาตรการและกิจกรรมในการต่อต้านการประมง IUU รวมทั้ง จัดทำและปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการระดับชาติในการต่อต้านการประมง IUU (NPOA-IUU) การให้ความรู้ความเข้าใจในด้านเครื่องมือและความตกลงระหว่างประเทศและภูมิภาคโดยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
3. จัดทำและสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกและกับองค์กรในภูมิภาคและองค์กรระหว่างประเทศในการบริหารจัดการประมงและความพยายามในการต่อต้านการประมง IUU รวมทั้งการพัฒนาเครือข่ายการติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังในภูมิภาคและอนุภูมิภาค
4. ส่งเสริมให้มีการหารือระหว่างเจ้าหน้าที่ด้านกฎหมายเพื่อแลกเปลี่ยนกรอบกฎหมาย ในเรื่องเครือข่าย MCS ที่กำลังพัฒนาและความพยายามในการต่อต้านการประมง IUU

ดังนั้น ประเทศสมาชิกต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยจำเป็นต้องมีความร่วมมือกันอย่างจริงจังในการพัฒนาความร่วมมือด้านการประมงของอาเซียน ร่วมกันแก้ไขปัญหาการทำประมง และการประมงผิดกฎหมาย

ในเขตทะเลอาเซียน เพื่อให้การทำประมงของอาเซียนเกิดการพัฒนายั่งยืนในอนาคตและเป็นการสร้างความมั่นคงด้านอาหารให้กับภูมิภาคและของโลกได้ตามเจตนารมณ์ของอาเซียน

แนวทางการดำเนินความร่วมมือกับอาเซียนในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมง IUU ดำเนินการโดย

(1) การเข้าร่วมประชุมในกรอบอาเซียนต่าง ๆ ได้แก่ การประชุมคณะทำงานประมงอาเซียน และการประชุม/สัมมนา อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาการประมงของภูมิภาค รวมทั้งการต่อต้านการประมง IUU เข้าร่วมการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส และระดับรัฐมนตรีอาเซียนด้านเกษตรและป่าไม้ เพื่อผลักดันให้ข้อเสนอโครงการและแนวทางปฏิบัติได้รับการยอมรับในระดับนโยบาย

(2) การร่วมดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการต่อต้านการประมง IUU

(3) พัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในด้านการต่อต้านการประมง IUU เครื่องมือสำหรับการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการประมง IUU ผ่านการดูงานและการฝึกอบรม

(4) ร่วมประสานงานกับอาเซียนในการดำเนินความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับองค์กรระหว่างประเทศอื่น ๆ เช่น FAO รวมทั้งการขอรับการสนับสนุนการดำเนินโครงการร่วมกับประเทศอื่น ๆ เช่น สวีเดน สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เป็นต้น

แผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคเพื่อส่งเสริมการทำประมงอย่างรับผิดชอบรวมทั้งต่อต้านการทำประมง IUU ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Regional Plan of Action to Promote Responsible Fishing Practices including Combating Illegal, Unreported and Unregulated Fishing in the Southeast Asia Region (RPOA IUU))

RPOA IUU ได้รับความเห็นชอบจัดตั้งขึ้นโดยรัฐมนตรีที่ดูแลด้านการประมง เมื่อปี พ.ศ. 2550 ขณะนี้มีประเทศที่เข้าร่วมในแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคจำนวน 11 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย บรูไน ดารุสสลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย ปาปัวนิวกินี ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ประเทศไทย ติมอร์เลสเต และเวียดนาม และมีองค์กรระดับภูมิภาคด้านการประมงจำนวน 4 องค์กรที่ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำด้านวิชาการ ได้แก่ AFIC SEAFDEC InfoFish และ Worldfish Center RPOA IUU มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการประมงภาพรวมในภูมิภาค ให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อมทางทะเล เกิดประโยชน์จากการทำประมงอย่างรับผิดชอบ ในทางปฏิบัติครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการการลงแรงประมง และการต่อต้านการทำประมง IUU ซึ่งแบ่งเป็นในเขตอนุภูมิภาคทะเลจีนใต้ (ตอนใต้และตะวันออก) ทะเลสุลาเวสี อ่าวไทย และทะเลอราฟูรา-ติมอร์ RPOA IUU เป็นตราสารระหว่างประเทศ ที่จัดทำบนพื้นฐานของความสมัครใจ โดยได้นำหลักการสำคัญมาจากตราสารการประมงระหว่างประเทศที่มีอยู่เพื่อส่งเสริมการทำประมงอย่างรับผิดชอบ อันประกอบด้วย UNCLOS, UNFSA, FAO Compliance Agreement 1993 และ FAO Code of Conduct for Responsible Fisheries. RPOA IUU ประกอบด้วยสนธิสัญญา ข้อตกลง การจัดการ แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรมีชีวิตทางทะเลในภูมิภาคอย่างยั่งยืน RPOA IUU ได้ถูกกำหนดขึ้นภายใต้แผนปฏิบัติการสากลต่าง ๆ ของ FAO รวมถึงมาตรการตามข้อตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่นการส่งเสริมการทำประมงอย่างรับผิดชอบ ความตกลงมาตรการรัฐเจ้าของท่า (PSMA)

การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์กรมประมง

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน เพื่อจัดลำดับจุดแข็งและจุดอ่อน

1. จุดแข็ง (Strength)

- S1 กฎหมายด้านการประมงมีความทันสมัย และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
- S2 หน่วยงานของกรมประมงมีการกระจายครอบคลุมทั่วประเทศ
- S3 ภารกิจของกรมประมงมีความชัดเจน มีหน้าที่ความรับผิดชอบครอบคลุมตั้งแต่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การบริหารจัดการ การแปรรูปและการจัดทำนโยบาย
- S4 กรมประมงมีการพัฒนางานวิจัยและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องทุกสาขา
- S5 กรมประมงมีระบบการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล
- S6 ความร่วมมือกับต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศ มีหลายด้านทั้งในด้านวิชาการ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำการบริหารจัดการด้านการประมง ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ
- S7 กรมประมงเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ได้รับการยอมรับในการดำเนินงานด้านประมงในระดับภูมิภาคเอเชีย
- S8 กรมประมงมีความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสมาคมต่าง ๆ
- S9 กรมประมงมีบุคลากรที่จบการศึกษาระดับสูงจำนวนมาก

2. จุดอ่อน (Weakness)

- W1 บุคลากรมีไม่เพียงพอสำหรับรองรับภารกิจของกรมประมงที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- W2 บุคลากรยังมีความรู้และทักษะไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันในการปฏิบัติงานตามหน้าที่รับผิดชอบ ด้านกฎหมายประมง ด้านตรวจสอบคุณภาพสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ การปรับปรุงพันธุ์สัตว์น้ำ
- W3 ระบบสารสนเทศมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนการปฏิบัติงานและขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน
- W4 ระบบบริหารจัดการซื้อครุภัณฑ์เพิ่มเติมและทดแทนยังไม่มีประสิทธิภาพ และครุภัณฑ์/อุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อภารกิจที่เพิ่มขึ้น
- W5 กรมประมงขาดการบูรณาการหน่วยงานภายในระหว่าง cluster อย่างเป็นรูปธรรม
- W6 บุคลากรขาดแรงจูงใจในการสร้างผลงานที่เป็นเลิศ
- W7 กรมประมงมีงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์จำนวนน้อย

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อจัดลำดับโอกาสและอุปสรรค

3. โอกาส (Opportunity)

- O1 นโยบายของรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการประมง และกำหนดไว้ในแผนบริหารราชการแผ่นดินอย่างชัดเจน รวมทั้งในแผนพัฒนาการเกษตรตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12
- O2 รัฐบาลให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศเป็นอย่างมาก จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ โดยคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- O3 รัฐบาลมีนโยบายเรื่อง Thailand 4.0 ที่ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมแปรรูปและเกษตรสมัยใหม่
- O4 การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลางและภาคพื้นเอเชียมีความสำคัญมากขึ้นจากอิทธิพลของจีน อินเดีย และอาเซียน ทำให้ประเทศไทยสามารถใช้โอกาสเป็นศูนย์กลางการผลิตและการค้าได้ดีขึ้น

- O5 ประชากรของโลกและประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ การบริโภคอาหารมีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น โดยเฉพาะอาหารเพื่อสุขภาพ เช่น สัตว์น้ำ มีโอกาสได้รับความนิยมในการบริโภคสูง
- O6 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในทุกสาขามีบทบาทต่อการพัฒนาในแต่ละเรื่องค่อนข้างสูง โดยเฉพาะเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) มีบทบาทสูงต่อการผลิตอาหารและสินค้าเกษตร
- O7 รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนให้เกษตรกรมีการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสมกับยุคกระแสโลกาภิวัตน์
- O8 รัฐบาลมีนโยบายให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันด้านเทคโนโลยีการเลี้ยง การรับรู้เรื่องสภาวะตลาดและราคาสินค้า ทำให้เกษตรกรสามารถดำรงอาชีพอยู่ได้ และมีการปรับตัวได้ดีจากการช่วยเหลือภายในกลุ่ม
- O9 ความต้องการสินค้าเกษตรและอาหารมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการเพิ่มของประชากร แต่ความสามารถในการผลิตในบางประเทศลดลง เป็นโอกาสที่ดีของประเทศไทยที่มีฐานการผลิตและฐานทรัพยากรสูงในการที่จะผลักดันเป็นครัวของโลกได้
- O10 เทคโนโลยีสารสนเทศมีความก้าวหน้ามากขึ้นและสามารถเข้าถึงได้ง่าย
- O11 องค์ความรู้ในการบริหารจัดการทรัพยากรมีความก้าวหน้าและทันสมัย
- O13 ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางชีวภาพเป็นโอกาสการผลิตสัตว์น้ำเศรษฐกิจชนิดใหม่

4. อุปสรรค (Threat)

- T1 ทรัพยากรสัตว์น้ำทั้งในน้ำจืดและทะเลมีน้อยลงจากเดิมมาก เนื่องจากมีการนำมาใช้มากเกินไปกว่าศักยภาพการผลิต
- T2 ภาคการประมงทะเลประสบปัญหาหลักๆ ได้แก่ เรื่องแรงงานที่ใช้ในเรือประมง ต้นทุนสูง การทำประมงที่ไม่เป็นไปตามจรรยาบรรณ ในเรื่องการทำประมงอย่างรับผิดชอบขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ พ.ศ. 2538 (FAO Code of conduct for Responsible Fisheries) เช่น IUU fishing
- T3 ภาคการประมงทะเลมีการทับซ้อนเรื่องพื้นที่ทำการประมง
- T4 อุตสาหกรรมแปรรูปเพื่อการส่งออกประสบปัญหาวัตถุดิบไม่เพียงพอต่อการผลิตของโรงงาน และขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ
- T5 การเปลี่ยนแปลงสภาวะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก (Climate change) ส่งผลต่อความไม่แน่นอน และยากจะคาดเดาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อทุกประเทศทั่วโลกทั้งประเทศผู้ผลิตและผู้บริโภคจึงมีความเสี่ยงต่อการกำหนดนโยบายระยะยาว
- T6 ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ของประชากรภาคการประมงกับภาคการผลิตอื่น ๆ พบว่ามีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าภาคการผลิตอื่น ๆ ทำให้ขาดแรงจูงใจที่จะให้ครอบครัวสืบทอดอาชีพนี้ต่อไป
- T7 ภาวะเศรษฐกิจของประเทศผู้นำเข้าผลผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ประชาคมยุโรป ประสบภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ประชาชนขาดกำลังซื้อ โดยเฉพาะสินค้าราคาแพง อัตราการขยายตัวของตลาดเป็นลบและอาจเกิดขึ้นต่อเนื่องหลายปี
- T8 การปรับกฎเกณฑ์ กติกาใหม่ของโลกหลายด้าน เช่น การค้า การลงทุน การเงิน สิ่งแวดล้อมและสังคมวิถีชีวิตและสิทธิมนุษยชน ส่งผลกระทบให้ทุกประเทศต้องมีการปรับตัว จากสภาวะที่มีความกดดันและคุ้นเคยมาสู่การปฏิบัติให้ถูกต้อง
- T9 กฎหมาย/ระเบียบของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นปัญหาต่อการประกอบอาชีพด้านการประมง
- T10 มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีถูกนำมาใช้ในการปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศผู้นำเข้ามากขึ้น
- T11 การถูกตัดสิทธิพิเศษทางศุลกากร (GSP) ทำให้ต้องเสียภาษีสูงกว่าประเทศคู่แข่ง ส่งผลให้เสียเปรียบไม่สามารถแข่งขันได้ในตลาด

- T12 การเกิดโรคอุบัติใหม่ที่สร้างความเสียหายต่ออุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- T13 สัตว์น้ำเศรษฐกิจบางชนิดมีต้นทุนการผลิตสูง ทำให้ไม่สามารถแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้
- T14 สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเนื่องจากสิ่งก่อสร้าง การขยายตัวของชุมชนเมือง โรงงานอุตสาหกรรม และมลภาวะต่าง ๆ ทำให้แหล่งน้ำและถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำเสื่อมโทรมลง

การกำหนดกลยุทธ์เพื่อนำมาจัดทำประเด็นยุทธศาสตร์กรมประมง

จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกในเบื้องต้นแล้วสามารถนำข้อมูลมาจัดทำกลยุทธ์และรวบรวมเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ได้ ดังนี้

1. กลยุทธ์จากการวิเคราะห์ O – S ได้กลยุทธ์เชิงรุก ดังนี้

- 1.1 พัฒนาสินค้าประมงสู่มาตรฐาน
- 1.2 ส่งเสริมการผลิตสินค้าประมงแบบแปลงใหญ่
- 1.3 โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
- 1.4 ส่งเสริมการผลิตสินค้าประมงอินทรีย์
- 1.5 เพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- 1.6 ส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ
- 1.7 การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม
- 1.8 ส่งเสริมศักยภาพสินค้าประมงในการแข่งขัน
- 1.9 ส่งเสริมการทำประมงอย่างยั่งยืน
- 1.10 สร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่น

2. กลยุทธ์จากการวิเคราะห์ O – W ได้กลยุทธ์เชิงกำจัดจุดอ่อน ดังนี้

- 2.1 บังคับใช้กฎหมาย และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมประมงรับทราบปฏิบัติตาม
- 2.2 การจัดทำแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงและการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับการเกิดโรคระบาด/อุบัติใหม่
- 2.3 เร่งรัดการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสัตว์น้ำเศรษฐกิจชนิดใหม่ๆ
- 2.4 ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการประมงแก่เกษตรกรเพื่อปรับปรุงการผลิต
- 2.5 ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าสู่มาตรฐาน
- 2.6 เจรจหาความร่วมมือกับประเทศคู่ค้า
- 2.7 ส่งเสริมหรือขยายตลาดในภูมิภาคเอเชีย
- 2.8 สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อหาแนวทางในการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

3. กลยุทธ์จากการวิเคราะห์ T – S ได้กลยุทธ์เพื่อกำจัดอุปสรรค ดังนี้

- 3.1 เพิ่มจำนวนบุคลากร
- 3.2 พัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากร และจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับความสามารถ
- 3.3 พัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัยและเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอ
- 3.4 จัดสรรงบประมาณและครุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงาน
- 3.5 ปรับปรุงพัฒนาระบบบริหารจัดการจัดซื้อครุภัณฑ์
- 3.6 สร้างเสริมความเข้าใจและการสื่อสารที่ดีในองค์กร
- 3.7 พัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัยให้ทันสมัย สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลระดับนานาชาติ

- 3.8 สนับสนุนความร่วมมือในการทำงานวิจัยร่วมกันระหว่างกรมประมงกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
อื่นที่เป็นที่ยอมรับ
- 3.9 สร้างเสริมแรงจูงใจให้แก่นักวิชาการ
- 3.10 ส่งเสริมให้มีการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น
- 3.11 ส่งเสริมให้ชาวประมงเข้ามามีส่วนร่วม

4. กลยุทธ์จากการวิเคราะห์ T – W ได้กลยุทธ์เพื่อแก้ไข ดังนี้

- 4.1 การสร้างเครือข่าย/การมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรท้องถิ่น/เอกชน และ NGO
- 4.2 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะสอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 4.3 เพิ่มประสิทธิภาพระบบสารสนเทศในการปฏิบัติงาน
- 4.4 จัดทำฐานข้อมูลครุภัณฑ์ของทุกหน่วยงานเพื่อส่งเสริมการใช้งานร่วมกัน
- 4.5 ปรับปรุงฐานข้อมูลทางวิชาการให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ และให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน
- 4.6 ส่งเสริมการบูรณาการให้เกิดการทำงานร่วมกันเป็นทีมภายใน และระหว่าง Cluster
- 4.7 สร้างสภาพแวดล้อมและแรงจูงใจในการทำงานวิจัยที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง

จากกลยุทธ์ทั้งหมดที่ได้มา สามารถนำมากำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ได้ทั้งหมด 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบสินค้าประมงให้มีมาตรฐานเพื่อเพิ่มมูลค่าและความสามารถในการแข่งขัน
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการด้านการประมงและทรัพยากรสัตว์น้ำให้มีความยั่งยืนและคงความหลากหลาย
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการองค์การสู่ความเป็นเลิศ

หลังจากที่ได้ประเด็นยุทธศาสตร์หลักทั้ง 4 ประเด็นยุทธศาสตร์แล้วจึงนำมากำหนดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ของประเด็นยุทธศาสตร์ ในขณะที่เดียวกันประเด็นยุทธศาสตร์สามารถกำหนดกลยุทธ์ เป้าประสงค์ของกลยุทธ์ได้อีกด้วย

ยุทธศาสตร์กรมประมง 5 ปี (พ.ศ. 2560 -2564)

วิสัยทัศน์ เป็นหน่วยงานที่มุ่งพัฒนาและบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่การประมงที่ยั่งยืน

พันธกิจ

1. พัฒนาประสิทธิภาพการผลิต เพิ่มมูลค่าของสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ และความสามารถในการประกอบอาชีพของเกษตรกร
2. พัฒนาเทคโนโลยีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ตรวจสอบคุณภาพและตรวจสอบย้อนกลับ
3. บริหารจัดการประมงเพื่อให้มีทรัพยากรประมงใช้อย่างยั่งยืน
4. พัฒนาการวิจัยเพื่อนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมถ่ายทอดสู่เกษตรกร
5. ปรับบทบาทขององค์กรและพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความรู้ สมรรถนะ ทักษะที่พร้อมปฏิบัติงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

ประเด็นยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์กรมประมงเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิบัติและทำให้การดำเนินการของกรมประมงประสบผลสำเร็จ การดำเนินงานของกรมประมงในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564) ต้องดำเนินการตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายข้างต้นนั้น กรมประมงได้กำหนดยุทธศาสตร์หลักไว้ 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร

เป้าประสงค์ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ให้กับเกษตรกรอย่างยั่งยืน

- ตัวชี้วัด
1. รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพิ่มขึ้นต่อปี
 2. ผลผลิตเฉลี่ยต่อพื้นที่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแต่ละประเภทเพิ่มขึ้นต่อปี
 3. จำนวนของเกษตรกรที่พัฒนาเป็น Smart Farmer เพิ่มขึ้นต่อปี
 4. จำนวนผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์

กลยุทธ์ 1	: ส่งเสริมระบบการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
เป้าประสงค์	: เพื่อให้ได้ระบบการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและนำไปสู่ความยั่งยืน
กลยุทธ์ 2	: ส่งเสริมการบริหารจัดการการผลิตอย่างเป็นระบบครบวงจร และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด
เป้าประสงค์	: เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลิตภาพ และมีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน
กลยุทธ์ 3	: สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร และกลุ่มเกษตรกรเพื่อพัฒนาสู่เครือข่าย
เป้าประสงค์	: เพื่อให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มในการบริหารจัดการระบบการผลิตและการตลาดให้มีประสิทธิภาพ
กลยุทธ์ 4	: พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ รูปแบบและระบบการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
เป้าประสงค์	: เพื่อให้มีรูปแบบและระบบการผลิตที่ลดความเสี่ยงและพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
กลยุทธ์ 5	: วิจัย พัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต
เป้าประสงค์	: เพื่อให้ได้งานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปใช้พัฒนาระบบการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบสินค้าประมงให้มีมาตรฐานเพื่อเพิ่มมูลค่าและความสามารถในการแข่งขัน

เป้าประสงค์ พัฒนาคุณภาพสินค้าประมงให้มีมาตรฐานเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน

- ตัวชี้วัด
1. มูลค่าของผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำในการส่งออกในตลาดสำคัญเพิ่มขึ้นต่อปี
 2. ร้อยละของสินค้าประมงที่ถูกปฏิเสธจากประเทศคู่ค้าลดลง
 3. จำนวนผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์

กลยุทธ์ 1	: พัฒนาระบบการตรวจสอบรับรองสินค้าประมง
เป้าประสงค์	: เพื่อพัฒนาระบบการตรวจสอบรับรองสินค้าประมงให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับมากขึ้น
กลยุทธ์ 2	: ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าประมงให้ได้คุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัย
เป้าประสงค์	: เพื่อให้สินค้าประมงมีคุณภาพและความปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด
กลยุทธ์ 3	: ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าประมงเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์
เป้าประสงค์	: เพื่อเพิ่มคุณภาพและมูลค่าของสินค้าประมงให้เป็นสินค้าอินทรีย์
กลยุทธ์ 4	: สร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ ในการเป็นแหล่งวัตถุดิบและโอกาสด้านการตลาด
เป้าประสงค์	: เพื่อให้มีปริมาณวัตถุดิบที่เพียงพอต่อการแปรรูป และเพิ่มโอกาสในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์
กลยุทธ์ 5	: วิจัย พัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์ประมง เพื่อเพิ่มความหลากหลายและสร้างมูลค่าเพิ่ม
เป้าประสงค์	: เพื่อนำงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม ไปพัฒนาสินค้าประมงเพื่อเพิ่มความหลากหลายและสร้างมูลค่าเพิ่ม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการด้านการประมงและทรัพยากรสัตว์น้ำให้มีความยั่งยืนและคงความหลากหลาย

เป้าประสงค์ บริหารจัดการทรัพยากรประมง ให้มีความอุดมสมบูรณ์และคงความสมดุลของโครงสร้าง

- ตัวชี้วัด
1. จำนวนชุมชนประมงท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรประมง
 2. จำนวนผู้กระทำผิดกฎหมายลดลง
 3. ปริมาณการจับสัตว์น้ำต่อหน่วยลงแรงทำการประมงเพิ่มขึ้น
 4. สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์มีประชากรเพิ่มขึ้น
 5. จำนวนผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์

กลยุทธ์ 1	: ฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำและแหล่งที่อยู่อาศัยเพื่อสร้างสมดุลและความหลากหลาย
เป้าประสงค์	: เพื่อให้มีทรัพยากรใช้อย่างยั่งยืน
กลยุทธ์ 2	: ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ
เป้าประสงค์	: เพื่อสนับสนุนให้ชาวประมงมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร
กลยุทธ์ 3	: ควบคุมและป้องกันการทำประมงให้เป็นไปตามกฎหมายและแผนระดับชาติ
เป้าประสงค์	: เพื่อควบคุมการทำประมงให้เป็นไปตามกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์ 4	: วิจัย พัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ
เป้าประสงค์	: เพื่อนำงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม ไปใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการองค์การสู่ความเป็นเลิศ

เป้าประสงค์ พัฒนาบุคลากรและกระบวนการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การ

- ตัวชี้วัด
1. ร้อยละของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาสอดคล้องตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย
 2. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านงบประมาณเพิ่มขึ้น
 3. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการฐานข้อมูลเพิ่มขึ้น
 4. จำนวนความร่วมมือกับต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น
 5. จำนวนรางวัลที่การบริหารงานมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ 1	: บริหารจัดการทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ
เป้าประสงค์	: เพื่อให้มีระบบการบริหารบุคคลที่มีประสิทธิภาพ
กลยุทธ์ 2	: ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะ สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ
เป้าประสงค์	: เพื่อให้บุคลากรมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน
กลยุทธ์ 3	: พัฒนาระบบงานสารสนเทศ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการบริหารจัดการ
เป้าประสงค์	: เพื่อจัดทำฐานข้อมูลด้านการประมงอย่างเป็นระบบและสามารถบูรณาการข้อมูลร่วมระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอก นำมาใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ตลอดจนนำไปใช้งานในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
กลยุทธ์ 4	: เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน
เป้าประสงค์	: เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ครบถ้วน ครอบคลุม เพื่อนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
กลยุทธ์ 5	: การบริหารจัดการงบประมาณอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ
เป้าประสงค์	: เพื่อให้การบริหารจัดการงบประมาณมีประสิทธิภาพ
กลยุทธ์ 6	: สร้างเสริมการทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอก
เป้าประสงค์	: เพื่อให้มีการบูรณาการการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ
กลยุทธ์ 7	: สร้างความเข้มแข็งในการบังคับใช้กฎหมาย และสร้างการรับรู้ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง
เป้าประสงค์	: เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ ด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ไปใช้ในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
กลยุทธ์ 8	: พัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศด้านวิชาการ ด้านการประมง ด้านพันธุกรรม และองค์กรระหว่างประเทศ
เป้าประสงค์	: เพื่อให้เกิดความร่วมมือด้านประมงระหว่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาการประมง